

Mendelova univerzita v Brně
Zahradnická fakulta v Lednici

**Historický vývoj vybraných vegetačních prvků ve vybraném objektu
zahradní a krajinářské tvorby - modelový objekt městský park
v Trutnově**

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce
Ing. Stanislav Vilím, Ph.D.

Vypracovala
Romana Kalousková

Lednice 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci: Historický vývoj vegetačních prvků ve vybraném objektu zahradní a krajinářské tvorby – modelový objekt městský park v Trutnově vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou *Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací*.

Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Lednici 7. 5. 2015

Podpis studenta.....

Romana Kalousková

Poděkování

Ráda bych poděkovala svému vedoucímu bakalářské práce panu Ing. Stanislavu Vilímovi, Ph. D. a oponentce Ing. Lence Křesadlové za trpělivost a ochotu při konzultacích. Také bych ráda věnovala poděkování své rodině a blízkým za poskytnutí podpory při vypracování této práce.

Obsah

1	Úvod	8
2	Cíl práce.....	10
3	Literární přehled	11
3.1	Městský park	11
3.2	Vegetační prvky	13
4	Metodika práce	15
4.1	Terénní šetření.....	15
4.2	Práce s historickými dokumenty	15
4.3	Metodika	16
5	Výsledky práce	17
5.1	Historie Trutnovského parku.....	17
5.2	Kompozice parku a její vývoj	19
5.2.1	Osy	20
5.2.2	Cesty a komunikace	20
5.2.3	Budovy.....	22
5.2.4	Vodní prvky	22
5.2.5	Umělecká výzdoba parku.....	23
5.2.6	Vegetace.....	24
5.3	Charakteristika modelového objektu.....	25
5.3.1	Lokalizace	25
5.3.2	Geomorfologické poměry	25
5.3.3	Geologické podloží	25
5.3.4	Klimatické údaje	26
5.3.5	Hydrologické údaje	26
5.3.6	Biota.....	26
5.4	Vývoj jednotlivých vegetačních prvků	26

5.4.1	Období 1889-1939	27
5.4.1.1	Spodní terasa	27
5.4.1.2	Horní terasa	29
5.4.2	Období 1940 – 1992	30
5.4.2.1	Spodní terasa	31
5.4.2.2	Horní terasa	32
5.4.3	Období 1993 – 2013	32
5.4.3.1	Rok 1993	33
5.4.3.1.1	Stav parku	33
5.4.3.1.2	Spodní terasa	35
5.4.3.1.3	Horní terasa	37
5.4.3.2	Rok 2009	38
5.4.3.2.1	Stav parku	38
5.4.3.2.2	Spodní terasa	40
5.4.3.2.3	Horní terasa	41
5.4.3.3	Porovnání vegetačních prvků v letech 1993 a 2009.....	42
5.4.3.3.1	Spodní terasa	42
5.4.3.3.2	Horní terasa	42
5.4.4	Období 2014 - 2015	44
5.4.4.1	Stav parku.....	44
5.4.4.2	Spodní terasa	45
5.4.4.3	Horní terasa	47
6	Diskuze	49
7	Závěr.....	52
8	Souhrn.....	54

9	Resumé	55
10	Seznam použité literatury	56
11	Seznam použitých obrázků.....	58

1 Úvod

Pocházím z Trutnova - středně velkého města, které leží v severovýchodních Čechách a je nazýváno „Branou Krkonoš“. Má okolo 32 tisíc obyvatel, rozlohu 10 336 ha a protéká jím řeka Úpa. Leží v Trutnovské pahorkatině na východě Podkrkonošské pahorkatiny, která je součástí celku Krkonošské podhůří.

Je to město s bohatou historií, první písemná zmínka o Trutnově je z roku 1260. Proto zde také najdeme celou řadu památek. Kromě nich ale může Trutnov svým návštěvníkům a obyvatelům nabídnout i pěkná zákoutí k relaxaci a odpočinku.

Jedním z nich je bezesporu městský park. Je to místo, které každý správný trutnovák dobře zná. Já se sem celý svůj život neustále a ráda vracím. Proto jsem se také rozhodla věnovat svou bakalářskou práci právě tomuto parku.

Když jsem se snažila získat informace o trutnovském parku, zjistila jsem, že přestože jeho historie sahá až do roku 1888, dochovaných písemností, které by vypovídaly o jeho realizaci a přeměnách, moc není. Proto jsem se pokusila posbírat dokumenty a nejrůznější zmínky o parku a uspořádat je do uceleného přehledu, který by mapoval jeho vývoj v průběhu 125 let.

Vzhledem k tomu, že už původně byl park zamýšlen jako arboretum, tak se zde nacházely vzácné cizokrajné dřeviny, které sem po dlouhá desetiletí byly sváženy z celého světa. Bohužel nebylo příliš domyšleno, že park se nachází v podhůří Krkonoš a zdejší klimatické podmínky nejsou pro některé vhodné. Kompletní seznam taxonů není k dispozici, ale z ústního sdělení vyplývá, že z původních 350 druhů některé dřeviny již nejsou (Motyčková ústně 25. 2. 2014; Král, 2007).

Tato bakalářská práce se zabývá historickým vývojem vegetačních prvků v trutnovském parku. Ten je rozdělen do třech částí – formálně upravovanou část, anglický park a lesopark. Jde o rozsáhlé území, proto jsem po konzultaci s vedoucím práce zvolila předmětem bakalářské práce formálně upravovanou část, ke kterému se dochovalo nejvíce informací. (V této části probíhalo nejvíce změn). Čerpala jsem z dobových pohlednic a fotografií, písemných zmínek o parku v různých literárních pramenech, historických map, plánů a soupisů taxonů. Ve své práci se okrajově věnuji rovněž některým významným prvkům v parku.

Historický vývoj je v bakalářské práci rozčleněn do čtyř období, která jsou mezi sebou vzájemně porovnána. Důvodem byly rozdílné druhy a množství získaných materiálů pro různá období. V prvním a druhém období jsem čerpala převážně z

dobových fotografií a z půdorysů obsažených v Historickém atlasu měst ČR č. 12.
V dalších obdobích jsem získávala informace spíše z písemných pramenů.

2 Cíl práce

Cílem této práce je podat ucelený přehled o historii a vývoji vybraných vegetačních prvků trutnovského městského parku. Posbírat veškeré možné dokumenty, najít v literárních pramenech všechny zmínky o parku a na základě získaných informací popsat historický vývoj a proměny vegetačních prvků. Tyto pak rovněž porovnat se současným stavem.

3 Literární přehled

3.1 Městský park

V průběhu 19. století došlo k změnám, které ve svém důsledku proměnily tvář města. Došlo k rozvoji městského osídlení a ke vzniku nových příležitostí pro tvorbu zahrad a parků. V té době začaly být parky utvářeny jako cílené urbánní prostory s přírodním charakterem. První impuls k zakládání městských parků dala Anglie. Za druhý impuls lze považovat změnu podob náměstí, která měla funkci shromažďovací. Náměstí se totiž na základě sociálních potřeb začala přeměňovat na parky, které měly za úkol dostat do města ducha přírody. Třetím impulzem bylo zakládání parků na okrajích měst - stranou od shonu všedního dne. Toto období je tedy vlastně stoletím veřejného městského parku, který vznikl na základě sociálních potřeb.

Hradební pásy, které měly v minulosti obrannou funkci, se najednou stávaly těsným pro život a uzavíraly město vůči okolní krajině. Proto byly bourány a na jejich místě se budovaly takzvané zelené prstence, jejichž součástí často bývaly významné budovy. Typickým příkladem tohoto je vídeňská Ringstrasse.

Společenské skutečnosti si také vynutily otevření soukromých zahrad a parků pro veřejnost. Vzniká tak nový investor, a to město. Ještě v 18. století byly majiteli zahrad představitelé nejvyšších vrstev. Zveřejnění šlechtických zahrad bylo prvním příznakem přesunu významu zahradního vývoje z velkých soukromých parků na veřejné sady, které tak byly přístupné různým vrstvám obyvatel. Parky, kterými mohla svobodně disponovat města, vznikaly až ve druhé polovině 19. stol. Do popředí se dostává i ochrana kulturních památek. V té době byly položeny základy pro teorii památkové péče (hlavní cíle památkové péče).

S přibývajícím hustotou zalidnění docházelo k ničení městské krajiny, a proto měla zeleň vytvořit protiváhu a přispívat k zachování zdraví občanů. Vzorem pro lidové sady byly královské Londýnské měšťanské parky, jako např. *St. James Park* nebo *Regent's Park*. Synonymem lidových sadů byla promenády, které vznikaly podél řek a vyžadovaly zvláštní reprezentativní typ cesty. Pro města byly důležitým faktorem zkrášlení a pokrytí zelení. Procházky městem totiž patřily k zábavě 19. století a k veřejnému životu. Koncem století byly zakládány rozsáhlé lidové sady, sportoviště a hřiště, jejichž vznik byl podmíněn nárůstem městského obyvatelstva.

Oblibou tohoto století bylo pěstování rostlin, jak ve veřejných zahradách, kde vnikaly květinové záhony, tak i na parapetech domů. Rozvoj dopravy umožnil introdukci dřevin. Nikdy předtím nebyl nabízen veřejnosti tak široký sortiment exotických rostlin. Jednalo se především o rostliny vzácných kontinentů, které byly prezentovány na světových výstavách a těšily se zájmu sběratelů a botaniků. Budovaly se pro ně skleníky, které se nacházely jak ve veřejných zahradách, tak i v soukromých. Filigránské skleníkové konstrukce ze železa a skla jsou vynálezem 19. století. Ve městech v celé Evropě byly podle skleníkových vzorníků zřizovány skleněné paláce a zimní zahrady.

Ve veřejných parcích se prosazovaly pravidelně uspořádané části a květinové partery, jež se nacházely před hlavními budovami. Tím připomínaly zahrady panovníků. Návštěvníci se mohli kochat kobercovými záhony, které byly od viktoriánského období v podobě erbů komponovány do trávnickových ploch. Listem i květem okrasné rostliny společně vytvářely křiklavě barevné, přesně ohraničené vzory, kterým často vévodila palma, socha či váza. Oproti anglické krajinářské škole je v parcích vidět barevnost. Objevují se zde loubí nebo umělecky tvarované stromy a keře. Staré a nové zahrady v anglickém stylu se začaly obohacovat o kvetoucí keře. Vznikaly tak rozsáhlé plochy osázené rododendrony, kvůli touze po barvách květů v parku. V tomto období se používaly zejména tyto dřeviny: lípa, kaštan, javor mléč, akát, jasan, líska, platan a šeřík.

V 19. století znovu ožívají styly uplynulých epoch. Eklekticismus - styl tohoto období - se vrací k historickým slohům od antiky přes gotiku, až k baroku, existovalo i oživením rokokem. V architektuře se často kombinují pravidelné vzory italské a francouzské zahrady. To se týká i vybavení zahrad. Lze zde spatřit různé scénérie. Eklekticismus se snaží napodobovat přírodu. Používán je beton, umělé pařezy a jeskyně. Rozmanitost stylů formovala zahradní umění až do nástupu secese, která byla moderním směrem končícího 19. stol.

Vyumělkovanost záhonů, ve kterých se odrážel zájem o exotické rostliny, byla napadána zahradními reformátory *Arts a Crafts* v Anglii na konci 19. století. Avšak tyto květinové záhony vyhovovaly veřejnosti, a proto zdobily veřejná prostranství až do prvních desetiletí 20. století. Můžeme na ně narazit ještě dnes. *Arts a Crafts* bylo hnutím, které se zasazovalo o zachování kvalitních řemesel.

V 19. století jsou oblíbené i krajinářské parky, u nás například u Ratibořického zámku. Fenomémem té doby je rovněž introdukce dřevin, příkladem může být Průhonický park. Krajinářský park se stává součástí i lázeňských měst, například v Mariánských lázních (Gothein, 1997; Hobhouse, 1999; Poláčková, 2001; Šafařová, 2010; Dokoupil, 1957; Kalusok, 2005).

3.2 Vegetační prvky

Vegetační prvek „je základní prostorotvorná složka díla zahradní či krajinářské tvorby. Je určen fyziognomií (vzhledem), prostorovým uspořádáním rostlin a způsobem pěstování. Vzhled rostliny je určen především její životní formou.“ ŠIMEK (2006)

Vegetační prvky dělíme na jednoduché, složené a kombinované. Jednoduchý vegetační prvek je tvořen jedním jedincem. Jako příklad lze uvést soliterní strom, který se ve sledovaném objektu vyskytuje především v centrální části spodní terasy. Složený se skládá ze souboru jedinců stejné životní formy. Jako kombinovaný, který se skládá z jedinců různé životní formy, lze ve sledovaném objektu označit skupiny stromů, keřů nebo trvalkové záhony (ŠIMEK, 2002; ŠIMEK, 2010).

V bakalářské práci jsou nejčastěji popisovány následující vegetační prvky.

Skupina stromů, která je zpravidla s jednoduchou prostorovou strukturou. Jsou to soubory, které se navzájem ovlivňují. U skupin rozlišujeme, jestli jsou listnaté, jehličnaté či smíšené. V řešeném objektu se nejčastěji vyskytují listnaté skupiny stromů. Tyto skupiny dělíme na rozvolněné a zapojené. V parku se nachází skupiny stromů zapojené, což jsou jednotlivé taxony dotýkající se, překrývající se a vrůstající svou korunou. Tyto skupiny se nacházejí v řešeném území především po jeho bocích na mírně svažitém terénu.

Dalším vegetačním prvkem je *skupina keřů*. Jsou to takové dřeviny, které jsou od země rozvětvené (o maximální výšce cca 7m). Jednotlivé rostliny se navzájem ovlivňují, případně mezery mezi nimi nejsou větší než horizontální průměty jednotlivých keřů. Nejčastěji lze ve sledovaném objektu nalézt zapojenou skupinu keřů. Jsou to jednotlivé taxony, které se dotýkají, překrývají či do sebe vrůstají svou korunou. Najdeme je po bocích parku nebo vysázené podél cest. Mají estetickou funkci, protože jsou většinou atraktivní listem či květem.

Z vegetačních prvků se zde často vyskytují rovněž *živé ploty*. Ty nám buď v městském parku ohraničují plochy jednotlivých segmentů či vedou podél plotů. Většinou jsou zde ploty tvarované než volně rostlé. Živé ploty tvarované jsou liniovou

výsadbou dřevin, které jsou opakovaně redukovány tvarovacím řezem do požadovaných rozměrů.

V řešeném objektu lze nalézt také **záhon trvalek**. Ten je v objektu vysázen okolo vodní hladiny fontány. Záhon trvalek je uměle vytvořené společenstvo takových vytrvalých bylin, které jsou v našich klimatických podmínkách mrazuvzdorné a schopné plnit svou funkci a kompoziční záměr několik vegetačních sezón.

V horní terase formálně upravované části parku se nachází **záhon růží**. Jedná se především o výsadbu velkokvětých růží. V objektu se objevují v barvě červené a jejich odstínech.

Od počátku má ve sledovaném objektu velké zastoupení **trávník parterový**. Jedná se o směs jemných travních druhů. Má výbornou pokrývnost, vysoké užitné vlastnosti a vysoké nároky (především v prvním období). Jeho nevýhodou je vysoká náročnost na údržbu. Proto se postupem času přeměnil na **trávník parkový**. Je to směs převážně travních druhů. Má dobrou pokrývnost a střední nároky na údržbu (především od druhého období).

Z dalších vegetačních prvků se zde nacházejí **stromy solitérní**. Ty nám v minulosti mohly označovat významné místo či událost. Poté mohly tyto stromy vést k pohledům. To používal známý zahradní architekt 18. století L. C. Brown. V parku se ve formálně upravované části žádný takový nenachází, ale v anglické části ano. Je to *Aesculus hippocastanum*, od kterého je vidět na celý park a na hřebeny Krkonoš. Strom solitérní je jednotlivě rostoucí strom všech výškových kategorií, listnatý, stálezelený a jehličnatý. Jedinec není v korunovém prostoru s žádným jiným stromem. V řešeném objektu se většinou jedná o listnaté jedince. Tento vegetační prvek se nachází v centrální části teras.

Keř solitérní - jednotlivě rostoucí keř všech výškových kategorií, listnatý, stálezelený a jehličnatý. V objektu se jedná spíše o jehličnaté a stálezelené (ŠIMEK, 2006; Šimek 2010).

4 Metodika práce

4.1 Terénní šetření

Vycházelo se rovněž z vlastního terénního šetření přímo v trutnovském parku. Při opakovaných návštěvách objektu v různých ročních obdobích byly do map zaznamenány výskyty vegetačních prvků a jejich taxonomické složení. Toto bylo provedeno za účelem porovnání skutečného stavu s návrhem výsadby z roku 2013. Byly pořízeny také vlastní fotografie, které se rovněž v této bakalářské práci použily. Při vlastním šetření bylo zjištěno, že terén je velmi svažité; toto bylo zřejmě důvodem, proč byl park již od počátku rozdělen na dvě terasy.

4.2 Práce s historickými dokumenty

Nejdříve bylo potřeba shromáždit veškeré dostupné podklady k historickému a současnému stavu trutnovského parku.

Navštíveny byly tyto instituce:

- Lesy a parky Trutnov
- Správa hřbitova Trutnov
- Odbor rozvoje a majetku města Trutnova
- Odbor životního prostředí v Trutnově
- Střední lesnická škola v Trutnově
- Městská knihovna Trutnov
- Muzeum v Podkrkonoší
- Státní okresní archiv Trutnov

Podářilo se získat historické pohlednice, fotografie, staré mapy Trutnova, knihy, v nichž je zmínka o trutnovském parku, studie realizací parku z roku 1990 a 2013 a ústní informace od zaměstnanců výše uvedených institucí.

Fotografie, pohlednice a mapy byly okopírovány a chronologicky seřazeny do jednotlivých složek. Další informace získané z knih a ústního podání (Lucie Motyčková ze správy hřbitova a Vlastimil Grof z odboru rozvoje a majetku města) byly sepsány a přiřazeny ke složkám. Červeně bylo v mapách označeno řešené území této bakalářské práce. Všechny materiály byly seřazeny do uceleného pojetí o trutnovském parku.

Některé fotografie a pohlednice byly opatřeny datem pořízení. Těm ostatním byl přiřazen rok vyhotovení na základě porovnávání fotografií a pohlednic mezi sebou a s půdorysy parku. Následně byly tyto materiály rozděleny do čtyř složek k jednotlivým zvoleným obdobím.

4.3 Metodika

Vzhledem k tomu, že většina získaných materiálů se týkala formálně upravované části parku a k nejvíce změnám docházelo právě tam, bylo rozhodnuto po konzultaci s vedoucím bakalářské práce věnovat se právě této části. Ta je tvořena dvěma terasami (spodní a vrchní) propojenými schodištěm.

Na základě zjištěných informací a porovnání fotografií, pohlednic a map bylo ve sledované oblasti parku vyčleněno několik míst (viz mapka obr.), jejichž vegetační prvky byly popisovány a srovnány ve vymezených obdobích. Okrajově se věnovalo také zbylým plochám ve formálně upravované části.

Na základě studia, terénního šetření, počtu a povahy získaných materiálů bylo rozhodnuto rozdělit historický vývoj parku do čtyř období, neboť hlavními mezníky byly roky 1889 – vznik parku, 1939 – počátek druhé světové války, 1993 – diplomová práce Milana Kotrbance, 2009 – projekt Ing. Kolaříka na obnovu parku, 2014/2015 – vlastní terénní šetření v parku.

V prvním a druhém období bylo čerpáno převážně z dobových fotografií a z půdorysů v Historickém atlasu měst ČR č. 12. K dalším obdobím byly získány informace spíše z písemných pramenů.

5 Výsledky práce

5.1 Historie Trutnovského parku

Vrchy, na kterých se park nachází, jsou památné – v roce 1866 zde proběhla bitva mezi Prusy a Rakušany.

První začátky úprav dnešního parku se datují do roku 1888 (viz obrázek 1). Tehdy došlo k odvodnění původní pastviny a vlastní odvodňovací kanál byl pokryt velkými kamennými plotnami. Na těchto pastvinách se nacházel bublající potok a několik malých stavení a stodol. Na podzim roku 1889 byly vysázeny první stromy a keře. Celkem bylo v roce 1889 v celém parku vysazeno asi 350 různých druhů. Práce řídil lesmistr Vogelgesang a probíhaly z podnětu tehdejšího starosty Dr. Josefa Flogela. Autor původního návrhu parku však není znám. Záměrem bylo, aby park měl program relaxační a zároveň naučný. Proto sem byly přivezeny botanické druhy z celého světa. Bohužel nebylo pamatováno na to, že některé dřeviny nejsou schopny dlouhodobého přežití v našich klimatických podmínkách. Ke vzdělávání návštěvníků parku byly k jednotlivým stromům a keřům umístěny oválné porcelánové popisné cedulky.

V červenci 1890 byl park zhruba dokončen a předán do užívání veřejnosti. V tomtéž roce byla vybudována v horních partiích anglického parku restaurace Zámeček, k níž bylo v roce 1899 umístěno kruhové zrcadlo. V roce 1891 byly travnaté partery uprostřed dolní části parku doplněny květinovými záhony. V roce 1892 byla doprostřed usazena plastika draka (nacházející se původně na trutnovském náměstí) a z kamenů dovezených z Obřího dolu zřízen podstavec pro pamětní desku. Drak na svém místě zůstal až do roku 1903, kdy ho nahradila vodní plocha s fontánou. Do té doby nebyl v parku doložen žádný přírodní vodní tok. Roku 1902 byla přebudována v parku většina cest a zaveden vodovod.

V roce 1905 obrovské přívaly vod poničily téměř všechny cesty a v červenci roku 1907 opětovně vodní a větrné živly zdevastovaly park. Také následné období nebylo pro park příliš příznivé. V roce 1909 přišla další pohroma. Důsledkem námrazy a mokrého sněhu došlo k polámání celé řady cenných stromů.

Do roku 1926 nedošlo v parku k žádným výrazným změnám. Teprve v tomto roce byl povolán odborník Breslau z Vratislavi a ten pomohl v další zahradnické úpravě, zejména při výběru solitérů na volné plochy.

Následně probíhaly generální opravy všech cest a v roce 1930 byla obnovena převážná většina plotů a plůtků v parku.

11 září 1932 byl zde slavnostně odhalen pomník padlým v první světové válce, nazvaný „Der Totentanz.“ Nahradil bystu Uffo Horna.

Rokem 1938 začíná opět špatné období. Pomník obětem byl zničen a dán do šrotu. V roce 1945 byl park zbaven veškeré památkové výzdoby a byly zcizeny jmenovky, označují jednotlivé druhy stromů a keřů. V roce 1949 byl park přejmenován na Gottwaldovy sady. Roku 1957 vyhořela restaurace Zámeček. Přes veškeré snahy již nikdy nebyla obnovena. V 60. letech se z jejích trosk snažili pracovníci Krkonošského národního parku vytvořit voliéru s dravým ptactvem. Z důvodu vysokých nákladů nemohla být ale dostavena, a tak byla zbořena a zasypána.

Teprve po roce 1965, kdy byl Státním ústavem pro rekonstrukce památkových měst a objektů zpracován projekt obnovy, se začala situace opět zlepšovat. Přesto nebylo v následujících dvaceti letech mnoho uděláno. Kladem tohoto období je, že byla zastavena léta trvající devastace parku.

Po roce 1985 se park opět dostává do popředí zájmu, jsou provedeny nezbytné prořezávky a některé cesty dostávají živичný povrch. Od roku 1990 přejímají park Městské lesy a dochází ke komplexním úpravám, které probíhají až do roku 1993. Je opětovně obnoven plot a schodiště, v rámci výsledků práce J. Danihelky a M. Kotrbance jsou podchyceny výsadby a navržen plán obnovy. V parku se rozbíhají práce na opětovném označení dřevin českými latinskými jmény. Dále jsou do parku umístěny informační tabule na stezce z bitvy Prusko – rakouské války.

V roce 1997 byla plastika draka umístěna zpět doprostřed fontány. V roce 2009 byl zpracován projekt na rekonstrukci parku a v následujících letech dochází k novým výsadbám a k obnovení travnatých ploch (Král, 1995; Just a Hybner, 1991; Bílek, 1949).

Historie parku v datech

- 1888 – počátky parku – odvodnění pastvin
- 1889 – založení parku - výsadba 350 taxonů
- 1890 – dokončení parku, postavení restaurace Zámeček
- 1891 – osázení záhonů
- 1892 – umístění plastiky draka do parku
- 1899 – umístění kruhového zrcadla k Zámečku
- 1902 – přebudování většiny cest
- 1903 – vybudování fontány
- 1905 – devastace parku přírodními živly
- 1907 – devastace parku přírodními živly
- 1909 – devastace parku přírodními živly
- 1926 – zahradnická úprava
- 1930 – obnovení plůtků a plotů
- 1932 – zřízení pomníků padlých
- 1938 – devastace parku
- 1945 – odstranění výzdobných prvků
- 1949 – přejmenování parku na Gottwaldovy sady
- 1957 – vyhoření restaurace Zámeček
- 1965 – zpracování projektu obnovy, změna povrchů cest
- 1985 – pěstební opatření
- 1990 - 1993 – realizace obnovy parku podle Ing. Kotrbance
- 1997 – umístění draka do středu fontány
- 2009 – zpracování projektu na rekonstrukci parku
- 2009 - 2014 – nová výsadba podle projektu z roku 2009

5.2 Kompozice parku a její vývoj

Park se člení na tři části. První, formálně upravovaná, která se odvíjí od budovy lesnické školy, je rozdělaná na dvě terasy propojené schodištěm. Další dvě schodiště vedou z formální části do anglické. Na ni plynule navazuje třetí část parku, a to lesopark (viz obrázek č. 44). Do této části lze vstoupit dvěma vchody. První se nalézá u rohu školy podél ulice Lesnická.

Druhý vede o něco dál rovněž z této ulice, a to přibližně na středu formální části, v místech, kde se tato dělí na spodní a vrchní část (viz obrázek č. 44).

Mezi kompoziční prvky patří bod, linie a plocha. V trutnovském parku můžeme vyzorovat tyto body: sochy, solitérní stromy a keře, sochy rostlin na schodišti, schodiště. Jako linie zde lze označit stromořadí, ploty, živé plůtky kolem cest a dřevěný či stříhaný plot kolem schodiště, jako body potom schodiště, fontánu a bystu Uffo Horna. Mezi plochy můžeme zařadit vodní hladinu kolem fontány, travnaté plochy a cesty.

5.2.1 Osy

Středem formálně upravované části je vedena hlavní pohledová osa odvíjející se od budovy lesnické školy. Kromě ní jsou ve formální části parku také dvě vedlejší – jedna vede středem kruhu ve spodní části a druhá středem elipsy ve vrchní části (viz obrázek č. 44). Uprostřed střetnutí dvou os (hlavní a vedlejších) se nachází fontána se sochou draka (spodní část) (viz obrázek č. 40) a bysta Uffo Horna (vrchní část) (viz obrázek č. 41). Hlavní osa formální části zůstává po celou dobu vývoje parku neměnná, rovněž tak symetričnost a uzavřenost kompozice.

5.2.2 Cesty a komunikace

Cestní síť je pravidelná a člení plochu obou teras na jednotlivé segmenty. Ve spodní části můžeme hlavně vyzorovat tvar kruhu a ve vrchní tvar elipsy. Cesty ve formálně upravované části parku jsou buď v podobě linií, nebo křivek. Tyto cesty ohraničují travnaté plochy, které jsou tu a tam lemované keříky a doplněné zapojenými skupinami stromů a keřů nebo solitérami.

- **1989-1939**

V roce 1902 byla přebudována většina parkových cest a zaveden vodovod. To, jak byly cesty realizovány, se může usuzovat pouze z dochovaných map a fotografií starého Trutnova. Z mapy roku 1902 (viz obrázek č. 3) je zřetelné, že při vstupu do parku byly vytvořeny cesty do oválu a kruhu. Tyto dva ornamenty byly vzájemně propojeny. Ovál byl ještě rozdělen cestami do kříže a vzniklé plochy byly zatravněny. Uprostřed kruhu se nacházela plastika draka. Po schodech se vešlo do druhého patra, kde se opět opakovalo oválné uspořádání cest, tentokrát ve větším rozměru. Ve středu

byl umístěn památník Uffo Horna. Dále bylo vrchní patro doplněno o čtyři kruhové travnaté plochy.

Větší část rozlohy parku se rozkládá na svazích kopce a je členěna na sedmnáct zatravněných ploch, které jsou odděleny cestami. Porovnáním map z roku 1902 a 1912 (viz obrázek č. 4) bylo zjištěno, že k žádným výrazným změnám nedošlo. Pouze ve spodní části sochu draka nahradila fontána a cesty se rozšířily (Historické mapy města ČR sv. 12., 2004). Roku 1927 proběhla generální oprava všech cest a v následujícím roce byla obnovena převážná většina plotů a plůtku v parku (Král, 1995, Král, 2007). Mapka z roku 1930 (viz obrázek č. 5) vypadá obdobně jako předcházející dvě (Historické mapy města ČR sv. č. 12., 2004).

- **1940-1993**

Někdy v tomto období se změnilo uspořádání cest ve formálně upravované části. Porovnáním fotografií bylo zjištěno, že ve spodní části u vchodu (u Lesnické školy) a ve vrchní části vzadu došlo ke zjednodušení. Dole před fontánou byly původní cesty zrušeny a vybudovány nové ve tvaru kříže. Mezi nimi vzniklé plochy byly osety trávou. Nahoře byly malé kruhové travnaté partery nahrazeny souvislou travnatou plochou.

Protože byly značně poničené, odstranily se veškeré ploty a plůtky. Zůstalo pouze oplocení u fontány. Rovněž v anglickém parku se změnilo uspořádání cest, počet travnatých ploch se zmenšil. Nepodařilo se dohledat přesné datum těchto změn, ale je pravděpodobné, že to bylo právě někdy kolem zmiňovaného roku 1965.

Všechny cesty v parku byly zpevněné. Měly písčité nebo živičný povrch. Nechyběli zde ani příčné svodnice, většinou dlážděné a ukončené trativodem v trávniku. Na některých místech byla síť chodníků nadbytečně hustá (Kotrbanec, 1993; Král, 1995).

- **1994-2014**

Prostudováním a porovnáním půdorysů parku bylo zjištěno, že v tomto období se uspořádání cest již nijak neměnilo, pouze jejich povrch - byl použit asfaltový materiál.

5.2.3 Budovy

- **Lesnická škola**

Základní kámen školy byl položen v červnu roku 1892 na okraji právě slavnostně otevřeného městského parku. Stavební práce probíhaly velmi rychle, a tak už v září byla hrubá stavba školy pod střechou. Celá stavba byla ukončena a škola slavnostně otevřena 16. září 1893. Do obecné školy německé chlapecké reálky nastoupilo 329 žáků a do měšťanské školy 60 žáků. Školu tedy první rok navštěvovalo celkem 389 žáků (Just 2009; Král, 2007).

- **Síň Bohuslava Martinů**

Koncertní síň Bohuslava Martinů - Evangelický kostel s dominantní 43 metrů vysokou věží se nachází na úpatí trutnovského vrchu Šibeník. Stavbu z režného zdiva v novogotickém slohu dokončil trutnovský stavitel Karl Rieger v roce 1900. Zvony, které byly v kostele umístěny bohužel neušly zrekvírování během 1. sv. války. Zvony nové, až na jeden, postihl stejný osud za války 2. sv. Evangelické církvi kostel sloužil do roku 1957, následně byl opuštěn a devastován. Oprava a rekonstrukce na Koncertní síň Bohuslava Martinů se uskutečnila v r. 1980. Uvnitř kostela se nachází sochy od akademického sochaře Olbrama Zoubka, muže a ženy v nadživotní velikosti (viz obrázek č. 18) (Just 2009; Král, 2007).

- **Zámeček**

V anglické části parku byla postavena roku 1890 restaurace Zámeček, která sloužila jako tančírna pro místní obyvatelstvo (viz obrázek č. 27). O pár let později (roku 1899) bylo k restauraci umístěno otočné kruhové vypouklé zrcadlo, které nabízelo zajímavé pohledy nejen na město, ale i na blízké Krkonoše – včetně nejvyšší hory Sněžky. Jedna strana zrcadla byla potažena stříbrným povlakem a druhá tmavomodrým (viz obrázek č. 28, 29 a 30). V roce 1957 restaurace vyhořela a již nikdy nebyla obnovena. Přestože se tato stavba nenacházela ve formální části, je zde o ní zmínka, protože ve své době byla velmi výrazným pohledovým prvkem parku (Král, 2007).

5.2.4 Vodní prvky

Vodní nádrž z roku 1903 měla průměr 12,4 metrů. Uprostřed byl kužel sestavený z rýchorských kamenů a na jeho vrcholu vodotrysk s 24 vodními svazky

vystřikujícími až do dvacetimetrové výše. Do kašny se vkládala před reflektory barevná skla a tím se dosahovalo působivých světelných efektů (Just 2009).

5.2.5 Umělecká výzdoba parku

- **Socha draka**

Pískovcová plastika draka byla od roku 1792 součástí Dračí studny na trutnovském náměstí (viz obrázek 2). V roce 1892 byla přemístěna do městského parku (viz obrázek č. 25). Ke konci roku 1903 zaujala její místo fontána a ona byla přesunuta pod koruny stromů na okraji spodní části parku. Zde ležela v ústraní po dobu devadesáti let a postupně zarůstala křovím, a poškozoval ji nejen zub času, ale i lidé (viz obrázek č. 26 a 31). V roce 1997, po opravě místním kameníkem Benešem, se znovu vrátila doprostřed vodní hladiny s jinak upraveným výtokem vody (Just 2009).

- **Schodiště**

Dalším dominujícím bodem nacházejícím se na hlavní ose je schodiště, které propojuje spodní a vrchní část formálně upravovaného parku. Na něm jsou umístěny kovové rostliny agáve v kamenných vázách. Tyto vázy jsou typickým prvkem 19. století. Kamenná schodiště jsou opatřena zděným zábradlím po obou stranách a mají 21 schodů (Just 2009; Král, 2007).

- **Bysta Uffo Horna**

Bysta v parku byla odhalena 15. 9 1889 na 2,5 metru vysokém granitovém podstavci. Stála zde do roku 1923. A v letech 1924 – 1945 ji bylo možno vidět na trutnovském náměstí. V roce 1982 po téměř 40 letech v muzejním depozitáři se bysta vrátila zpět do parku.

Uffo Horn byl významný trutnovský básník, dramatik, liberál a revolucionář. Narodil se 18. května 1817 polskému otci a české matce, ale prakticky to byl Němec (mluvil německy). Celý svůj život se však prohlašoval Čechem a ctil české dějiny, což se projevovalo v jeho literárních dílech a v zastupování českého národa při různých příležitostech. V revolučním roce se stal velitelem národní gardy a vedl ji na pomoc Praze. Zemřel 23. května 1860 (Král, 2007).

V letech 1932 až 1938 (viz obrázek č. 19) byl na místě bysty pomník obětem padlých v první světové válce pojmenovaný Tančící smrt.

5.2.6 Vegetace

V současné době v parku převažují travnaté plochy a zapojené skupiny stromů a keřů. Během terénního šetření bylo zjištěno, že trávník je pravidelně sečený asi 8x do roka na výšku cca 4cm. Jedná se tudíž o trávník parkový. Dřeviny ve formálně upravované části jsou z 80% listnaté a jsou uspořádány převážně do zapojených skupin stromů a keřů, v menší míře se zde vyskytují solitéry (stromů i keřů). V centrálních částech parku lze vyzorovat ještě tyto vegetační prvky: trvalkový záhon, záhon růží a tvarované živé ploty.

Vegetace v parku má funkci hygienickou, psychohygienickou, estetickou a prostorovou. Stromy zachycují prašné částice, vytvářejí protihlukovou clonu a zároveň tvoří obrys parku, který slouží návštěvníkům zejména k relaxaci. Skladba rostlin zde je volena tak, aby terasy vytvářely reprezentativní místo města. Všechny dřeviny v parku pomáhají členit prostor na jednotlivé segmenty.

Podle Šimka 2009 se úroveň udržovací péče dělí na 3 kategorie – optimální, standartní a úroveň technologického minima. Z terénního šetření vyplývá, že Trutnovský městský park se řadí do úrovně standartní, tedy do takové udržovací péče, která předpokládá udržení a zlepšování současného stavu vegetačních prvků.

Většinu terénu formálně upravované části zaujímají plochy parkového trávníku. Kolem dominujícího bodu spodní terasy - fontány - se nachází kruhový trvalkový záhon a ve čtyřech travnatých plochách okolo ní ohraničených cestami, které mají tvar prstencových výsečí, se nacházejí solitérní stromy rodu *Prunus* L. Vedle schodiště ve spodní části se nalézají solitéry dubů (z každé strany jeden) a ve vrchní části linie dřevěného plotu doplněného o živý stříhaný plot.

Okolo bysty Uffo Horna – dominujícího prvku vrchní terasy – je vysazen záhon růží ve tvaru čtverce. Na čtyřech travnatých plochách ohraničených cestami ve tvaru elipsy a živým plotem jsou solitérní stromy.

Terén po bocích formální části parku je svažité. Nacházejí se zde zapojené skupiny stromů či keřů a pod nimi trávník parkový.

5.3 Charakteristika modelového objektu

5.3.1 Lokalizace

Městský park v Trutnově se nachází asi 200 m jižně až jihozápadně od historické městské části, na kterou navazuje v ulici Na Struze a dále v ulici Lesnické. Sousedí s českou lesnickou školou. Je situován na severním až severozápadním svahu Janského vrchu, který uzavírá trutnovskou pánev. Spodní partie parku navazují jak na vnitřní město a obytnou zónu kolem historického jádra, tak na okrajové městské části. Park je součástí města a jeho urbanizmu. Je pohledově propojen mnohými průhledy s městem, jeho okolím i panoramatem blízkých vrcholů středních a západních Krkonoš, dnes vnímaných pouze z vyhlídky ve střední části parku (Král, 1995).

5.3.2 Geomorfologické poměry

Území spadá do hercynské podprovincie. Jde zde o Trutnovskou pahorkatinu, která zasahuje do podkrkonošské pahorkatiny. Podkrkonošský bioregion zabírá střední a východní část geomorfologického celku Krkonošské podhůří, které má celkovou plochu 1021 km². Park se nachází v nadmořské výšce 414 m. n. m, ale bioregion je v nadmořské výšce mezi 380-580 m. n. m. Park je v blízkosti hřebenů Krkonoš, proto je zde drsnější podnebí s proměnlivým počasím (Culek, 1996; Král, 2007).

5.3.3 Geologické podloží

Na území celého bioregionu se nachází podkrkonošský perm, který je tvořen komplexem červených pískovců, lupků a rozpadavých břidlic a jílovců (typickou červenou barvu zapříčiňuje příměs železa, proto se jim říká červenice). Matečnou rostlinou je zde pískovec a slepenec s příměsí železa. Trutnovský městský park spadá do 4. Vegetačního stupně. Na východě bioregionu vystupují v úzkém pruhu horniny nejspodnějšího triasu, které mají obdobný ráz. Při jižním okraji území je vytvořen pás z karbonského a křídového slepence. V permském souvrství jsou zastoupeny neutrální až bazické vulkanity. Převládající půdy jsou kyselé typické pro kambizemě, místy se na hlubších substrátech vyvinuly primární pseudogleje (Culek, 1996; Král, 2007).

5.3.4 Klimatické údaje

Klima je ovlivňováno blízkostí horského masivu Krkonoš. Převládají zde větry západního a severozápadního směru. Průměrná roční teplota je 6,8 °C a v období od dubna do září se průměrná teplota pohybuje okolo 13 °C. Nejchladnějším měsícem je leden a nejteplejším červen. Průměrný roční úhrn srážek dosahuje 779,5 milimetrů. Počet vegetačních dnů se pohybuje od 132 – 149 dní. Sněhová pokrývka zde leží průměrně 85,4 dní (Culek, 1996; Král, 2007).

5.3.5 Hydrologické údaje

Trutnovem protéká od severozápadu k jihovýchodu řeka Úpa, která pramení ve výšce 1432 m n. m. v oblasti východních Krkonoš a okres Trutnov opouští za obcí Havlovice, které jsou ve výšce 320 m n. m., kde vtéká do okresu Náchod. Délka pramenu řeky od okresu Trutnov k Náchodu je 49 km. Hlavními přítoky řeky Úpy jsou Černohorský potok, Zelený potok, Babský potok, Kalná, Ličná, Malá Úpa, Rtyňka a Zlatý potok. (Culek, 1996; Král, 2007).

5.3.6 Biota

Bioregion je vytvářen permskou pahorkatinou s velmi ochuzenou podhorskou biotou. Oblast se nachází v mírném pásmu smíšených lesů. Převažuje zde především 4. vegetační stupeň. Vegetace je tvořena bukovými bučinami, méně acidofilními doubravami. Dnes však bohužel převládají monokulturní smrčiny a orná půda (Culek, 1996).

5.4 Vývoj jednotlivých vegetačních prvků

Tato bakalářská práce se věnuje vegetačním prvkům dvou teras formálně upravované části parku, které byly vybrány proto, že u nich docházelo k nejvýraznějším změnám. Spodní terasa je rozdělena na dvě plochy, a to na plochu u lesnické školy a centrální prostor okolo sochy draka (v současné době okolo fontány). Horní terasa je rovněž dělena na dvě části, první je okolí schodiště a druhou centrální prostor okolo bysty (viz obrázek č. 43).

5.4.1 Období 1889-1939

Podrobným prostudováním a porovnáním dobových fotografií a pohlednic bylo zjištěno, že kolem roku 1900 byly ve formálně upravované části parku převážně udržované travnaté plochy (travnaté partery), které byly doplněny o solitéry stromů či keřů, případně zapojené skupiny stromů a keřů. (viz obrázek č. 6). Vzhledem k tomu, že v tomto období byla výsadba ještě mladá, byly všechny pohledy a průhledy ještě hodně otevřené. Z ústně podaných informací vyplynulo, že se zde nacházely v některých místech rovněž stříhané živé ploty (Motyčková ústně 25. 2. 2014). Na fotografiích tyto ale nejsou zřetelné.

Podle pohlednice z roku 1093 (viz obrázek č. 11) a 1908 (viz obrázek č. 13) lze usuzovat, že se ve formálně upravované části parku nacházeli převážně listnaté dřeviny. Podrobnější informace a dokumenty o vegetačních prvcích této části parku tohoto období se nepodařilo získat. Ze všech dochovaných fotografií je však zjevné, že hlavní dominanty parku se nacházejí na hlavní ose. Ve spodní části to byla socha draka, ve vrchní bysta Uffo Horna a na přechodu těchto částí pak zdobné schodiště.

V následujících letech se vegetační prvky solitér a zapojených skupin stromů a keřů dřevin výrazně neměnily. Stále přetrvávaly travnaté partery a parkové trávníky. Ke změnám docházelo pouze na hlavní ose parku u draka (později fontány) a bysty Uffo Horna.

Až do druhé světové války se prakticky nic neměnilo, pouze se odstraňovaly odumřelé rostliny a dřeviny a na jejich místo se dosazovaly nové (viz obrázek č. 14 a 15). Park byl pravidelně udržován (Grof ústně 23. 2. 2014)

5.4.1.1 Spodní terasa

- **Předprostor školy (1)**

Tato plocha byla osázena trávníkem, z pohlednice z roku 1900 (viz obrázek č. 6) však není patrné, o jakou kategorii trávníku se jedná. Od počátku se zde nacházely zapojené skupiny stromů, které částečně zakrývaly budovu lesnické školy, jež byla dominantou tohoto prostoru. Z pohlednic z roku 1903 a 1908 (viz obrázek č. 11 a 13) je zřejmé, že se jedná o listnáče. Na obrázku z roku 1908 (viz obrázek č. 13) lze rovněž vyzorovat živý tvarovaný plot před touto skupinou stromů a solitéry. Taxonomické složení není známo, ale na fotografii z roku 1908 (viz obrázek č. 14) je patrný habitus vrby. Pro toto období zůstala zmiňovaná plocha neměnná.

- **Centrální prostor (2)**

V tomto období došlo v centrálním prostoru hned k několika změnám. Zpočátku byl kolem sochy draka vysetý kruhový trávnick ohraničený cestou, na niž navazoval další s ornamentálními vzory (viz obrázek č. 6). Z obrázku je zjevné, že tento byl intenzivně sečen, z čehož lze usuzovat, že se jedná o trávnick parterový. Taxonomické složení vzorů v travnatém parteru není známo.

V roce 1901 byla provedena malá terénní úprava, travnatý parter k blíže k soše byl nahrazen vyvýšeným záhonem. Ten byl osázen pravděpodobně jedním druhem letniček, neboť na fotografii z tohoto roku (viz obrázek č. 7) je zřetelná plošná výsadba. V této době byla centrální plocha věnována květným záhonům s plastikou draka uprostřed, což je typické pro 19. století.

V následujícím roce byl letničkový záhon zrušen a byla vytvořena krupna. Pod touto se nacházel bohatě ornamentální záhon (ve tvaru hvězdice) v travnatém parteru (viz obrázek č. 8). Dokumentace rostlin použitých v záhonech není k dispozici, ale pravděpodobně se jednalo například o *Coleus* L. nebo *Iresine* L., neboť tyto byly v tomto období pro záhony nejčastěji používané. (Burnie, 2007; Kremer, 1995; <http://www.tropicos.org>).

V roce 1903 došlo k drobné úpravě hvězdovitého záhonu, přechod mezi krupnou a záhonem nebyl již tak výrazný, nýbrž plynulý (viz obrázek č. 9). Travnaté partery byly v tomto roce doplněny liniemi keřů (pravděpodobně *Buxus*) a solitérními keři, které byly stříhány do různých tvarů (viz obrázek č. 10). Na tomto obrázku je rovněž vidět, že svahy po stranách schodiště byly osázeny zapojenou skupinou keřů, taxonomie není známa.

Ke konci roku 1903 nahradila skulpturu draka a krupnu nádrž s fontánou lemovaná rýchorskými kameny. Travnatý parter kolem ní byl rozšířen a rozdělen cestami na čtyři pravidelné části doplněné o květné záhony, pravděpodobně trvalkové (viz obrázek č. 12). Centrální plocha je od této doby věnována vodní ploše. Oproti předešlému období se snížil podíl travnaté plochy.

V roce 1908 byl kolem fontány zrealizován záhon, zřejmě trvalkový. Uspořádání travnatých parterů zůstalo v dalších letech stejné, ale měnila se skladba osázených rostlin (viz obrázek č. 13), (Kráal, 1995).

Funkce této plochy byla estetická. Protože zde docházelo ke komplikované údržbě, častým změnám a bylo používáno hojně barevnosti květinových záhonů, byla

tato část parku nejreprezentativnější a měla pravděpodobně symbolizovat bohatství a moc města.

5.4.1.2 Horní terasa

- **Okolí schodiště**

Vzhledem k tomu, že se pro toto období čerpalo převážně z dobových fotografií a pohlednic a na nich není moc tato část parku viditelná, lze ji zhodnotit velmi málo. Podrobněji je popsána až v dalších obdobích. Pohlednice z roku 1901 (viz obrázek č. 7 a 9) dokumentuje pouze živý plot vedle zdobného schodiště a je viditelné, že tento byl střižený, a proto ho řadíme do kategorie tvarovaných živých plotů. Stromové patro bylo v této době ještě mladé a nízké, tudíž nabízelo pohledy na okolí města (viz obrázek č. 7). Na pohlednici roku 1903 (viz obrázek č. 10) je patrné, že pod živým plotem vedle schodiště - tedy ve svahu - byla početná zapojená skupina keřů. Bohužel z pohlednice není zřejmé, o jaké taxony se jednalo, ale šlo pravděpodobně o barevnou zapojenou skupinu keřů, neboť toto bylo typické pro 19. stol. Poslední pohlednice získaná k této části pochází z roku 1919 (viz obrázek č. 15) a ukazuje, že živý tvarovaný plot podél schodiště byl odstraněn a nahrazen drátěným plotem.

- **Centrální prostor**

Dominantou této plochy byla bysta Uffo Horna (významného trutnovského rodáka) na čtvercovém podstavci umístěná na hlavní ose parku. Kolem ní byl zpočátku vysázen čtvercový travnatý parter (viz obrázek č. 17), který byl později nahrazen živým tvarovaným plotem lemujícím obrys podstavce. Z pohlednice (viz obrázek č. 16) je zřejmé, že se plot udržoval do určité výšky cca 1 m. Jeho taxonomické složení není však rozpoznatelné.

V tomto centrálním prostoru se dále nacházely čtyři shodné travnaté partery (ohrazené cestami), které byly doplněny o solitérní stromy či keře (viz obrázek č. 18). Taxonomie jedinců není známa, co nám ale fotografie dokumentuje je, že se jednalo převážně o listnaté dřeviny. Na pohlednici z roku 1902 (viz obrázek č. 18) je patrné, že stromové patro bylo nízké a mladé, a proto z této horní terasy bylo možno pozorovat Síň Bohuslava Martinů a anglickou část parku (viz obrázek č. 16).

V roce 1932 byla bysta vyměněna za sousoší „Tančící smrt“ a to znamenalo i změnu vegetačního prvku v její těsné blízkosti. Fotografie z roku 1932

(viz obrázek 19) ukazuje, že tento pomník lemoval letničkový záhon. Druhové složení není rozpoznatelné ani známé. Stromové a keřové patro bylo již husté, a tak veškeré pohledy a výhledy zanikly. Co je ale z fotografie patrné, že se opět jednalo o listnaté stromy a keře.

Bližší informace o této části parku nejsou k dispozici. Vycházelo se proto z dobových fotografií a informací o výměně bysty Uffo Horna. Porovnáním obrázků z různých ročních období bylo zjištěno, že se zde nacházely nejen listnaté dřeviny, ale i jehličnany (viz obrázek č. 16, 17 a 19).

Shrnutí vegetačních prvků za první období

Z dobových fotografií bylo identifikováno, že se ve formální upravované části nacházely tyto vegetační prvky: trávnický parterový, zapojená skupina stromů a keřů a jejich solitéry, tvarované živé ploty, letničkové nebo trvalkové záhony.

5.4.2 Období 1940 – 1992

Pro toto období jsou již k dispozici útržkovité písemné zmínky o vegetačních prvcích spodní terasy parku, dokonce existuje malý soupis taxonů, který je popisován na následujících řádcích. Podstatné informace byly čerpány z knihy od J. V. Bílka z roku 1949. Byly získány pouze dvě fotografie (jedna z období cca 1960 - 1970 a druhá z období cca 1970 - 1980) a náhled na ortofotomapu z 50. let. Jakékoliv zmínky o horní terase se nepodařilo získat.

Po druhé světové válce se obyvatelé Trutnova snažili o park pečovat, avšak pouze nepravidelně a bez uceleného programu udržovací péče (Grof ústně 23. 2. 2014). I přesto ke konci vymezeného období byl zdravotní stav stromů a keřů ve velmi dobrém stavu, což vyplývá z inventarizace dřevin od Ing. Kotrbance z roku 1990.

V roce 1949 byl park přejmenován na Gottwaldovy sady a v této době se začalo o park znovu pečovat (Bílek, 1949). Roku 1965 byl zpracován projekt obnovy (nedochoval se) a situace se začala opět zlepšovat. Přesto v následujících dvaceti letech nebylo mnoho uděláno. Provádělo se pravidelné sekání trávníků a stříhání živých plotů. Dosadba probíhala sporadicky a bez celkové koncepce. Většinou byly použity konifery, které však zřídka na svém místě vydržely, protože byly zničeny při sekání trávniku nebo odcizeny. Spousta rostlin také trpěla, protože neměly svoje správné stanovištní

podmínky. Údržba se však týkala převážně formálně upravované části parku. (Bílek, 1949; Král, 1990; Just, 1959; Motyčková ústně 25. 2. 2014).

5.4.2.1 Spodní terasa

„V této části parku se projevovala snaha o co největší škálu barev rostlin. Upravené kobercové trávníky tu a tam přerušovaly shluky keřů s pestřými kyticemi květin. Ty byly zastoupeny letničkami a ve stinných místech velkými květy zvonků. V parku se dále vyskytovaly zdaleka viditelné husté keře magnolií (*Magnolia* L.), dřevité pivoňky (*Paeonia officinalis* L. a *Paeonia chinensis* Oken.), červenající exempláře buku (*Fagus sylvatica* 'Atropurpurea' major Marshall) v kontrastu se stříbrným topolem (*Populus argentea* 'Nivea' L.) s osikami (*Populus tremula* L.), vrbami (*Salix nigra* Marshall) a javory (*Acer pseudoplatanus* L., *Acer. Platanoides* L.). Kolem fontány byly vysazeny třešně (*Prunus incisa* Thunb.)“ (Bílek, 1949). Podél parku se nacházela lipová alej (*Tilia* L.), která měla funkci hygienickou (zachycovala prach a hluk) a prostorotvornou (oddělení parku od centra), (Burnie, 2007; Kremer, 1995; <http://www.tropicos.org>).

Na jedné získané fotografii (viz obrázek č. 31) z pohledu od 1. vchodu (viz obrázek č. 43) jsou viditelné tyto vegetační prvky: trávník parkový, tvarované živé ploty, zapojená skupina stromů, solitéry keřů (zejména v centrální části této terasy). V minulém období dominantní architektura Síně Bohuslava Martinů je zakryta korunami listnatých stromů. Podle habitu by se mohlo jednat o buky (*Fagus* L.) či lípy (*Tilia* L.). Na druhé fotografii (viz obrázek č. 32) lze vyzorovat záhon kolem obvodu fontány (není možné určit, o jaký záhon se jedná) a lemované travnaté partery (druhé složení rostlin není rozpoznatelné). V popředí fotografie jsou zřetelné taxony těchto rostlin: vrba (*Salix* L.), buk (*Fagus* L.), javor babyka (*Acer campestre* L.), skalník (*Cotoneaster* L.) a kapradiny. Ortofotomapa z 50. let je velmi špatně čitelná a je z ní patrný pouze dokonalý zápoj korun stromů (Burnie, 2007; Kremer, 1995; <http://www.tropicos.org>).

5.4.2.2 Horní terasa

Vzhledem k tomu, že se pro toto období čerpalo převážně z útržkovité písemné zmínky o vegetačních prvcích v parku a na dobových fotografiích není tato část viditelná, nelze ji zhodnotit. Bohužel se nepodařilo získat žádné další informace, a proto je tato část popsána až v dalších obdobích.

Shrnutí vegetačních prvků za druhé období

Z málo písemných a dochovaných informací bylo identifikováno, že se ve formálně upravované části v tomto období nacházely: solitéry stromů a keřů, zapojené skupiny stromů, trávník parterový a parkový a záhon (není známo, o jaký záhon se jedná).

5.4.3 Období 1993 – 2013

Od roku 1990 přejímají park Lesy a parky města Trutnov a v následujících letech dochází ke komplexním úpravám. V tomto období se rozbíhají také práce na opětovném označení dřevin českými latinskými názvy. Představitelé města si uvědomili výjimečnost parku a rozhodli se uvolnit finance na vypracování studie a realizaci. Na základě výsledků práce J. Danihelky a M. Kotrbance byly podchyceny některé výsadby a navržen plán obnovy, který byl částečně realizován. Po dobu dalších let se v parku prováděla pouze pěstební opatření a sečení trávníků (Motyčková ústně 25. 2. 2014). V roce 2009 byl vyhotoven Ing. Kolaříkem projekt na rekonstrukci parku, podle něhož bylo postupováno v letech 2013 – 2014.

Pro toto období je k dispozici diplomová a projektová práce s mapovými plány od M. Kotrbance a studie Ing. Kolaříka. Bylo rovněž získáno několik fotografií. Ze všech výše uvedených materiálů vyplývá, že uspořádání horní a spodní terasy parku zůstává stejné jako v předchozích letech a z vegetačních prvků se zde objevují skupiny stromů a keřů, solitéry, trávníky, záhony a živé ploty.

5.4.3.1 Rok 1993

Pro tento rok se čerpalo z diplomové práce M. Kotrbance, fotografií a ústních informací.

5.4.3.1.1 Stav parku

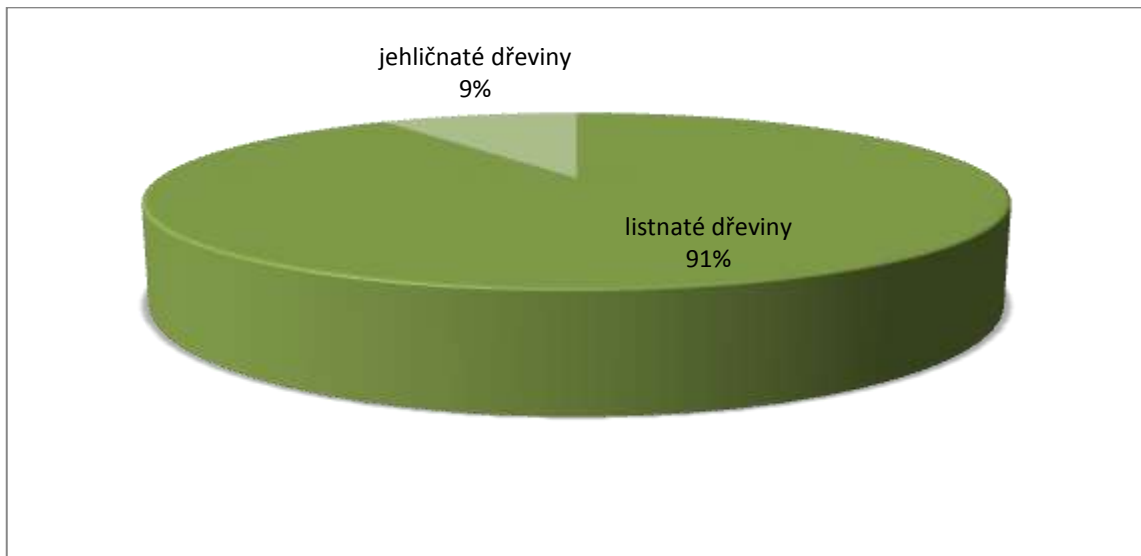
Stav dřevin v tom to období odpovídal jeho dosavadní údržbě. Po dobu pár let se v parku provádělo pouze sekání trávníků a stříhání živého plotu. Tato udržovací péče se však prováděla pravidelně dvakrát až třikrát za sezonu a stačila aspoň k tomu, že park v tomto období nebyl zdevastován (Kotrbanec, 1993, Motyčková ústně 25. 2. 2014).

M. Kotrbanec roku 1993 v rámci své diplomové práce provedl inventarizaci dřevin, rozdělil je do čtyř kategorií (viz soupis dřevin z roku 1993) a následně navrhl jejich pěstební opatření a dosadbu parku. Do kategorie I. zařadil dřeviny, které jsou ve výborném stavu a navíc ani nepřekáží kompozici a nekonkurují si natolik, aby ohrozily vlastní existenci nebo existenci okolních dřevin. Kategorie II. zahrnuje taxony v dobrém stavu, ale je u nich nutný určitý malý zásah. Kategorie III. označuje dřeviny, které se mohou časem stát nebezpečnými, a proto je potřeba průběžně kontrolovat jejich stav. V kategorii IV. jsou dřeviny zcela nevhodné, určené k odstranění (viz obrázek 45).

V následujících pěti letech byl podle návrhu M. Kotrbance postupně realizován plán obnovy (Motyčková ústně 25. 2. 2014). Došlo pouze k drobným úpravám plánu. Až do roku 2012 byla udržována kompozice parku a docházelo k občasným novým výsadbám. (Král, 1995; Kotrbanec, 1993).

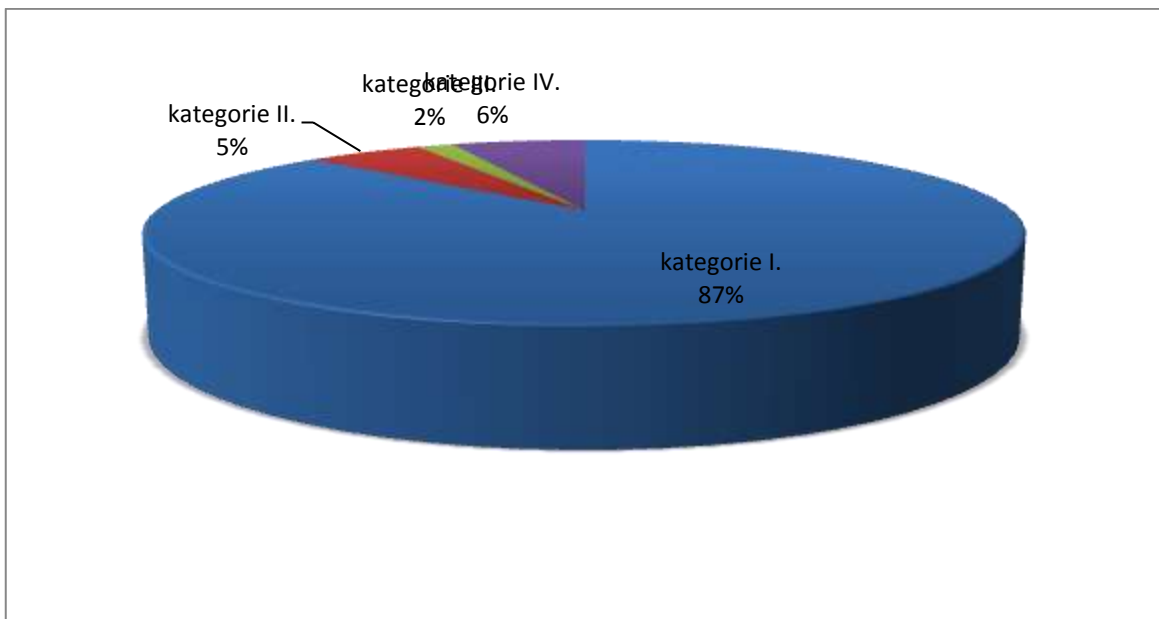
V tomto roce se ve formálně upravované části parku nacházelo 221 ks listnatých a 23 ks jehličnatých dřevin. To je patrné z grafu č. 1. Graf č. 2 dokumentuje, do kterých kategorií jsou zařazeny dřeviny. Vyplývá z něj, že do kategorie I. bylo zařazeno 212 ks, do kategorie II. 13 ks, do kategorie III. 4 ks a do kategorie IV. 15 ks. Podle něj lze usuzovat, že park byl udržován. Zastoupení rodů dřevin v parku znázorňuje graf č. 3 a 4. Ukazuje, že v tomto období se ve stromovém patře vyskytovaly nejčastěji rody *Acer* L. a *Tilia* L. a v keřovém rod *Symphoricarpos* L.

Poměr listnatých a jehličnatých dřevin

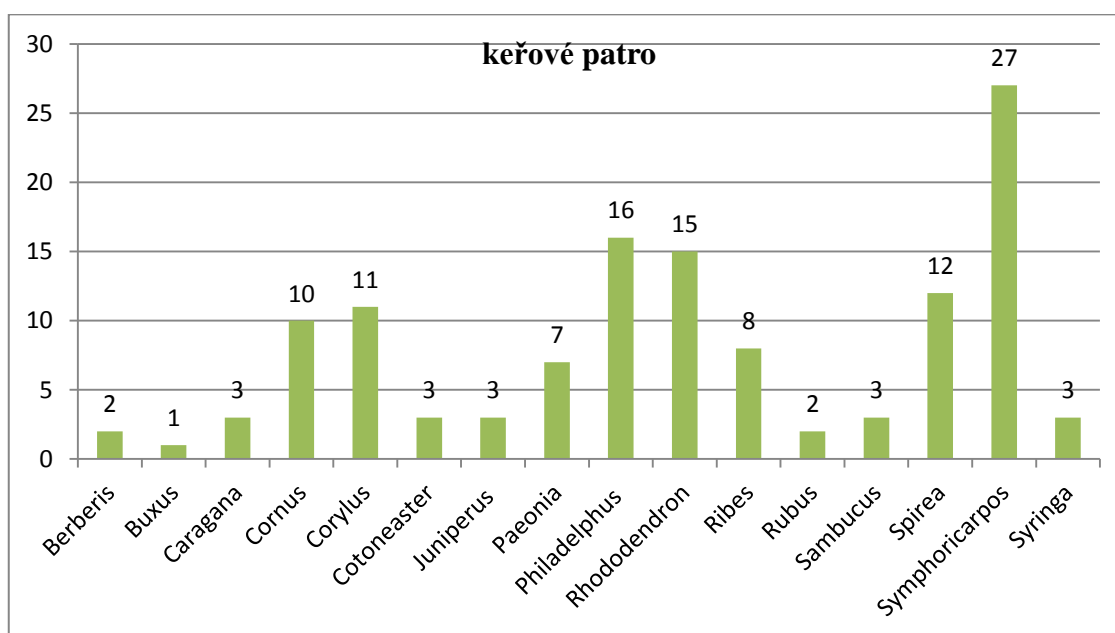
Graf č. 1 Poměr listnatých a jehličnatých dřevin (vypočteno z % z počtu ks)

Poměr jednotlivých kategorií

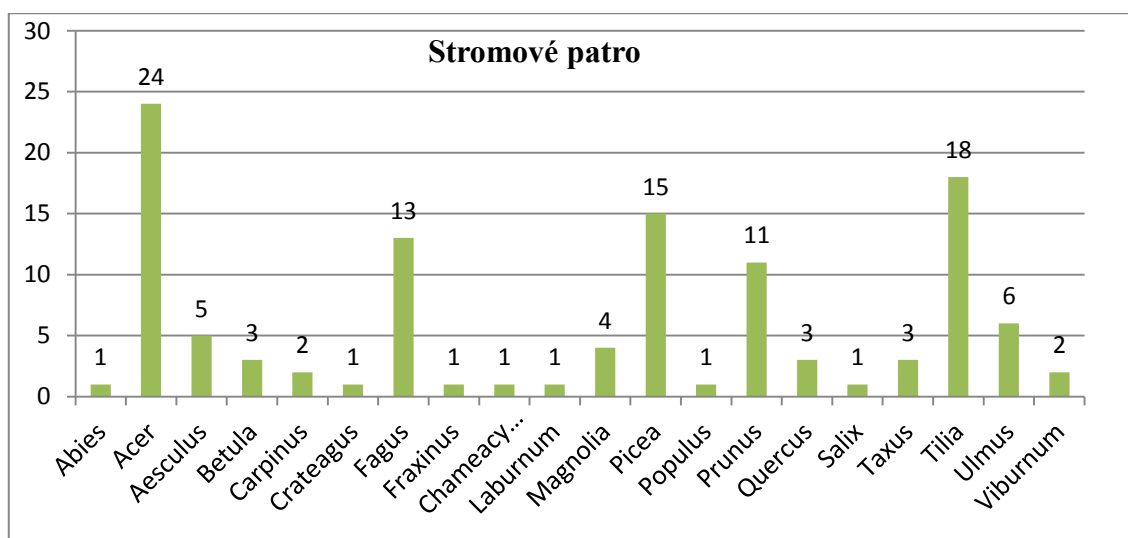
Graf č. 2 Poměr jednotlivých kategorií (vypočteno z % z počtu ks)

Zastoupení jednotlivých rodů dřevin v parku

Graf č. 3 Zastoupení jednotlivých rodů dřevin v parku (vypočteno z % z počtu ks)

Zastoupení jednotlivých rodů dřevin v parku

Graf č. 4 Zastoupení jednotlivých rodů dřevin v parku (vypočteno z % z počtu ks)

5.4.3.1.2 Spodní terasa

- **Předprostor školy (1)**

Z doložených informací (Kotrbanec, 1993; Motyčková ústně 25.2 2014) vyplývá, že v předprostor školy byl vysázen trávník a vzhledem k tomu, že byl několikrát do roka sečen, je zařazen do kategorie parkového trávníku. Tento byl

doplňen o zapojené skupiny stromů, které v tomto období již převyšovaly budovu lesnické školy, která tak ztrácela svoji dominanci (viz obrázek č. 33). Obrázek č. 45 dokládají, že se jednalo o listnáče (např. *Acer platnoides* L., *Ulmus laevis* L. nebo *Betula verrucosa* Ehrh.). Na plánu jsou dále patrné zapojené skupiny keřů a solitéry stromů či keřů. Taxonomii jedinců lze nalézt v přílohové části v Soupisu dřevin z roku 1993 (Burnie, 2007; Kremer, 1995; <http://www.tropicos.org>).

- **Centrální prostor (2)**

Kolem fontány se nacházel parkový trávník s pěti solitérami višně (*Prunus incisa* Thunb.), s atraktivními květy (viz obrázek č. 33). Blíže k vodní ploše byl vysázen trvalkový záhon (Motyčková ústně 25.2 2014). Podařilo se získat soupis těchto trvalek: *Hemerocalis* L., *Funkia sieboldiana* Hook., *Anemone sylvestris* L., *Aster alpinus* 'Goliath' L., *Aster dumosus* L., *Astilbe simplicifolia* Makino, *Astilbe rosea* Makino, *Astilbe japonica* (C. Morren & Decne.) A. Gray, *Astilbe arendsii* Buch. - Ham. ex D. Don, *Bergenia cordifolia* (Haw.) Sternb., *Doronicum* L., *Helleborus atrorubens* Waldst. & Kit., *Heuchera* L., *Iberis sempervirens* Schneeflocke L., *Iris* L., *Levandula officinalis* Mill., *Lysimachia punctata* L., *Monarda didyma* L., *Stachys lanata* Moench. Z obrázku č. 45 je patrné, že tento záhon byl doplněn o 4 solitéry: *Clematis vitalba* Spach, *Picea abies* 'Nidiformis' L. H. Karst., *Juniperus sabina* L. a *Cotoneaster horizontalis* (Hurus.) G. Klotz (Burnie, 2007; Kremer, 1995; <http://www.tropicos.org>).

- **Okrajové části spodní terasy**

Vzhledem k tomu, obrázek č. 45 obsahuje kompletní inventarizaci dřevin celé formálně upravované části parku, lze popsat i vegetační prvky okrajových částí. I tyto prostory obsahují trávník parkový, s tím, že podle Kotrbace, 1993 někde chybí, a to převážně pod korunami zapojených skupin stromů ve svazích. Zapojené skupiny keřů zde byly použity jako podrostové dřeviny (Motyčková ústně 25. 2. 2014). Na některých místech byly vysazeny živé ploty (není známo, zda tvarované či volně rostlé) a solitéry stromů (např. *Quercus* v prostoru u schodiště) či keřů. Zapojená skupina listnatých stromů je na plánu zakreslena např. u schodiště. Taxonomii jedinců lze opět nalézt v přílohové části v Soupisu dřevin z roku 1993 (Burnie, 2007; Kremer, 1995; <http://www.tropicos.org>).

5.4.3.1.3 Horní terasa

- **Okolí schodiště**

K této části se podařilo získat pouze plán obrázek č. 45 a z něj lze vyčíst, že se vedle schodiště nacházel živý plot z *Ribes alpinum* L. Zda byl volně rostlý nebo tvarovaný není však patrné. Lze se pouze domnívat, že byl tvarovaný, neboť tomu tak bylo i v jiných obdobích. Ve dvou kruzích nad schodištěm se nacházely solitéry stromů a keřů. Z ústně podaných informací bylo zjištěno, že v těchto plochách byl trávník parkový. Taxonomii dřevin lze najít v přílohové části v Soupisu dřevin z roku 1993. Podle Kotrbance bylo v té době stromové patro vysoké a skládalo se z dospělých jedinců. Proto zanikly veškeré pohledy a průhledy do centra města a do jiných částí parku.

- **Centrální prostor**

Z doložených informací od paní Motyčkové a z obrázku č. 45 vyplývá, že dominující bystu Uffo Horna lemoval živý plot z *Buxus sempervirens* L., který byl střižen na výšku cca 1 m. V prostoru kolem něj se nacházely čtyři pravidelné shodné plochy parkového trávníku doplněné o solitéry keřů listnatých a jehličnatých dřevin, které měly pravidelný rastr (Burnie, 2007; Kremer, 1995; <http://www.tropicos.org>).

- **Okrajové části horní terasy**

Vzhledem k tomu, že obrázek č. 45 obsahuje kompletní inventarizaci dřevin celé formálně upravované části parku, lze popsat i vegetační prvky okrajových prostor horní terasy. Obrázek dokumentuje, že se v těchto plochách nacházely zapojené skupiny stromů i keřů, solitéry a živé ploty tvarované i volně rostlé (Motyčková ústně 25.2 2014). Jednalo se zde především o listnaté dřeviny, v menší míře pak o jehličnaté. Z ústních informací vyplynulo, že i na této terase se udržoval trávník parkový. Stromové patro bylo vysoké a zápoj korun plynulý, a tak veškerá dominující architektura, pohledy a výhledy byly v době vegetace zcela zakryty. V období vegetačního klidu se však některé částečně otevřely. Taxonomii dřevin nalezneme v přílohové části v Soupisu dřevin z roku 1993.

Shrnutí vegetačních prvků za rok 1993

Z dobových fotografií bylo zjištěno, že se ve formální upravované části v roce 1993 nacházely: zapojené skupiny stromů a keřů a jejich solitéry, trávník parkový, živé tvarované ploty a trvalkový záhon.

5.4.3.2 Rok 2009

Pro tento rok se čerpalo z fotografií, projektu Ing. Kolaříka, terénního šetření a ústních informací.

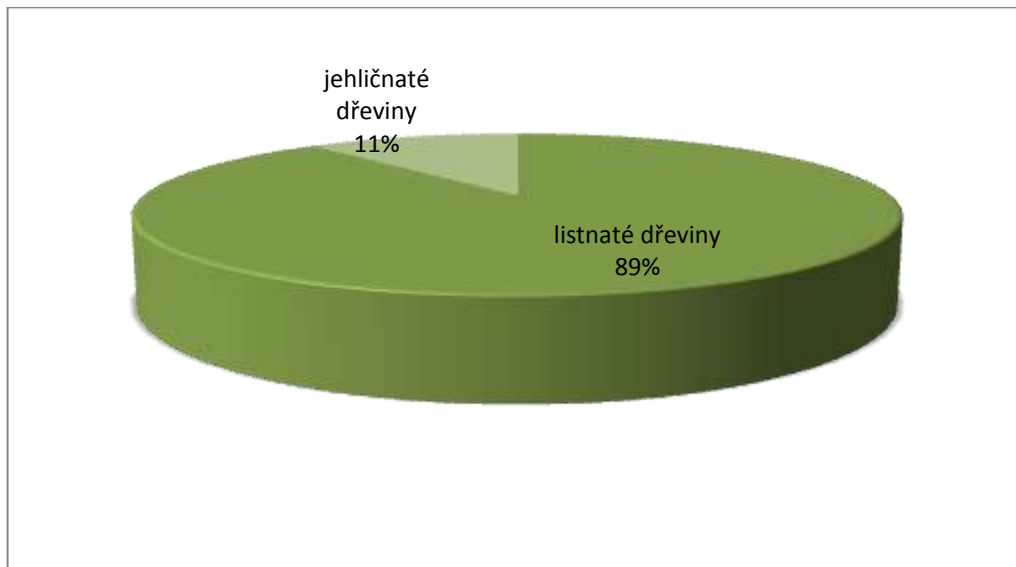
5.4.3.2.1 Stav parku

Po dobu téměř dvaceti let se v parku prováděla pouze pěstební opatření a sečení trávníku (Motyčková ústně 25. 2. 2014). Na základě inventarizace vyhotovené Ing. Kolaříkem bylo zjištěno, že park je sice stabilní, ale bez realizace nové výsadby a bez výraznějších pěstebních opatření dojde po pár letech k zániku parku (Kolařík 2009).

Stromové patro je tvořeno převážně dospělými stromy, které jsou doplňovány občasnými výsadbami mladých dřevin. Druhá skladba dřevin má sbírkový charakter. Fyziologické stáří celého stromového patra se kloní spíše k vyššímu věku. Hlavní skupiny dřevin a solitér postupně vlivem věkovitosti dožívají a je tedy nutné přistoupit alespoň k jejich částečné obnově. Stav trávníkových ploch je vyhovující, pouze v některých místech pod skupinami stromů v zastíněných partiích neprospívá (Kolařík, 2009).

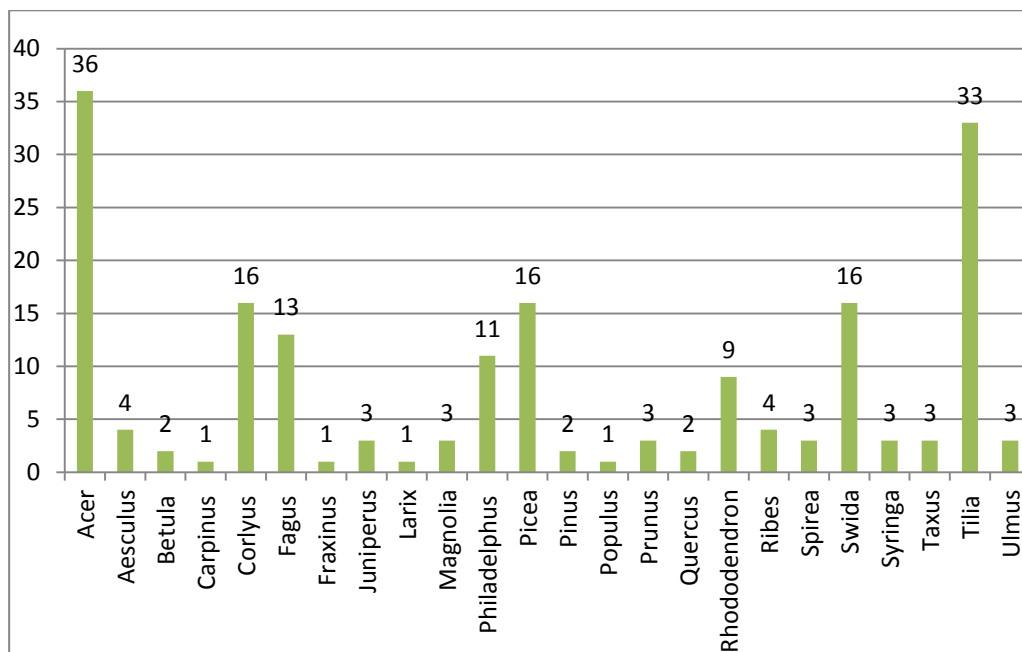
V tomto roce se ve formálně upravované části parku nacházelo 176 ks listnatých a 22 ks jehličnatých dřevin. Z grafu č. 5 je tedy patrné, že se zde nacházely převážně listnaté dřeviny. Zastoupení taxonů znázorňuje graf č. 6, z něhož vyplývá, že se v parku nejvíce objevovaly ve stromovém patře rody *Acer* L. a *Tilia* L. a v keřovém patře *Swida* L. a *Coryllus* L (Burnie, 2007; Kremer, 1995; <http://www.tropicos.org>).

Poměr listnatých a jehličnatých dřevin

Graf č. 5 Poměr listnatých a jehličnatých dřevin (vypočteno z % z počtu ks)

Zastoupení jednotlivých rodů dřevin v parku

Graf č. 6 Zastoupení jednotlivých rodů dřevin v parku (vypočteno z % z počtu ks)

5.4.3.2.2 Spodní terasa

- **Předprostor školy (1)**

Z dostupných zdrojů (Kolařík, 2009; Motyčková ústně 25.2 2014) a fotografie z roku 2009 (viz obrázek č. 34) vyplývá, že v Předprostor školy byl vysázen trávník parkový se solitérami stromů a keřů (např. *Rhododendron* L.) a zapojenými skupinami listnatých stromů. Tyto dřeviny byly zjevně ozdobné listem. Na obrázku č. 46 jsou zakresleny rovněž živé ploty (např. *Symphoricarpos albus* L.) před zapojenou skupinou stromů) a na fotografii (viz obrázek č. 34) je patrné, že se jednalo o tvarované. Taxonomii jedinců lze nalézt v přílohové části v Soupisu dřevin z roku 2009. Z tohoto seznamu je možno také vyčíst, že šlo o taxony ozdobné listem, plodem i květem. Stromové i keřové patro bylo vysoké a zápoj korun ve skupinách plynulý, a tak v období vegetace zakrýval architekturu lesnické školy (Burnie, 2007; Kremer, 1995; <http://www.tropicos.org>).

- **Centrální prostor (2)**

V prostoru kolem fontány se nacházel parkový trávník se dvěma solitérami višní (*Prunus incisa* Thunb.) (viz obrázek č. 34). Po obvodu vodní plochy byla záhonová úprava ohraničená plůtkem, jejíž taxonomické složení není známo. Při pohledu na fotografii (viz obrázek č. 34) se lze domnívat, že v záhonu byla vysazena např. *Yuca* L (Burnie, 2007; Kremer, 1995; <http://www.tropicos.org>).

- **Okrajové části spodní terasy**

Kompletní inventarizace dřevin celé formálně upravované části parku na plánu obrázku č. 46 umožňuje popsat veškeré vegetační prvky této oblasti. Tyto prostory obsahovaly trávník parkový, který podle Ing. Kolaříka v zastíněných partiích pod zapojenými skupinami stromů neprosplával. Zapojené skupiny keřů (např. *Swida alba* (L.) Opiz nebo *Ribes uva – crisper* L.) zde byly použity jako podrostové dřeviny (Motyčková ústně 25. 2. 2014). Na některých místech byly vysazeny živé ploty, z ústně podaných informací vyplynulo, že se jednalo převážně o tvarované živé ploty stříhané na výšku cca 1-1,5 m (např. *Ribes alpinum* L. ve třech rozích spodní terasy). V těchto prostorech se dále nacházely solitéry stromů (např. *Quercus petraea* Mill. v místě před schodištěm) či keřů (např. *Calycanthus floridus* L.) a zapojené skupiny listnatých

stromů. Taxonomii jedinců lze opět nalézt v přílohové části v Soupisu dřevin z roku 2009 (Burnie, 2007; Kremer, 1995; <http://www.tropicos.org>; Kolařík, 2009).

5.4.3.2.3 Horní terasa

- **Okolí schodiště**

Okolí schodiště zůstalo v tomto neměnné. Na obrázku č. 46 je patrné, že se zde nacházel živý plot z *Ribes alpinum* L. Z ústního podání je známo, že tento byl pravidelně střižen na výšku stávajícího dřevěného plotu, a tak ho řadíme do tvarovaných. V kruzích nad schodištěm byl trávník parkový doplněn o solitéry keřů, které byly ozdobných listem (viz obrázek č. 35). Soupis dřevin této části najdeme v přílohové části v soupisu dřevin z roku 2009 (Burnie, 2007; Kremer, 1995; <http://www.tropicos.org>).

- **Centrální prostor**

Na plánu obrázku č. 46 je viditelný záhon růží lemující pískovcový podstavec s bystou. Růže byly v tónech barvy červené (Motyčková ústně 25.2 2014). Fotografie (viz obrázek č. 35) a obrázek č. 46 dokumentují, že v blízkosti bysty se nacházely živé ploty lemující část každé ze čtyř pravidelných ploch a je zřejmé, že se jednalo o tvarovaný živý plot střižený na cca 1,3 m. V těchto plochách parkového trávníku se opět nacházely solitéry keřů (např: *Magonolia* L. atraktivním květem), jednalo se jak o listnaté, tak i jehličnaté dřeviny. Pohled na architekturu Síně Bohuslava Martinů byl mimo vegetační období dřevin otevřený, ale v letním období byl zakryt dospělými jedinci rodu *Fagus* L. Taxonomické složení nalezneme v přílohové části v Soupisu dřevin z roku 2009 (Burnie, 2007; Kremer, 1995; <http://www.tropicos.org>; Kolařík, 2009).

- **Okrajové části horní terasy**

Vegetační prvky této části lze vyčíst z obrázku č. 46. Po bocích horní terasy se nacházely zapojené skupiny stromů a keřů či jejich solitéry a živé ploty, které byly buď tvarované, nebo volně rostlé. Bylo zjištěno (Motyčková ústně 25. 2. 2014), že trávník v okrajových částech byl udržovaný stejně jako v centrální ploše, tudíž se jednalo opět o trávník parkový. Sortiment dřevin je uveden v přílohové části v Soupisu dřevin z roku 2009. Postavení jednotlivých jedinců, nalezneme na obrázku č. 46.

Shrnutí vegetačních prvků v roce 2009

Z fotografií byly identifikovány ve formálně upravované části v tomto roce tyto vegetační prvky: solitéry stromů a keřů, trávník parkový, živé ploty, trvalkový záhon a zapojené skupiny stromů a keřů.

5.4.3.3 Porovnání vegetačních prvků v letech 1993 a 2009

5.4.3.3.1 Spodní terasa

Porovnáním obrázku č. 45 z roku 1993 a č. 46 z roku 2009 bylo zjištěno, že v přeprstoru školy u vchodu do parku došlo k těmto změnám. V levé části (při pohledu od fontány) byl odstraněn živý plot z *Berberis thunbergii* DC a v celém tomto prostoru provedena probírka těchto dřevin: *Acer pseudoplatanus* L., *Carpinus betulas* L., *Ulmus laevis* L., *Symphoricarpos albus* L., *Tilia platyphylla* Scop.

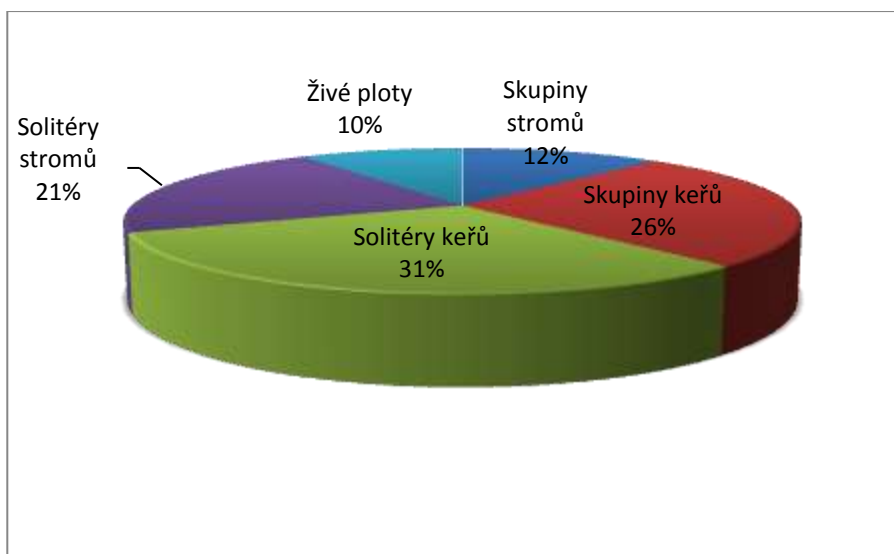
V centrálním prostoru byly z parkového trávniku odstraněny tři solitéry třešní (*Prunus incisa* Thunb.), které tvořily hlavní body v kompozici. Po obvodu fontány byly odebrány solitéry keřů těchto taxonů: *Clematis vitalba* Spach., *Picea abies* 'Nidiformis' L. H. Karst., *Juniperus sabina* L., *Cotoneaster horizontalis* (Hurus.) G. Klotz. V okrajových částech parku byla provedena redukce zapojených skupin keřů. V období 1993 až 2009 byla podoba spodní terasy parku v podstatě neměnná. Pokud došlo ke změně, pak se jednalo pouze o selekci neprosperujících jedinců (Burnie, 2007; Kremer, 1995; <http://www.tropicos.org>).

5.4.3.3.2 Horní terasa

Porovnáním obrázku č. 45 z roku 1993 a č. 46 z roku 2009 bylo zjištěno, že v prostoru u schodiště došlo k těmto změnám: v roce 2009 se částečně obměnil druh dřevin ve dvou kruzích nad schodištěm; v jednom byl doplněn *Corylus avellana* 'Fuscorubra' L. a v druhém byl vyměněn *Kerria japonica* za *Corylus avellana* 'Fuscorubra' L. Rozmístění vegetačních prvků zůstalo podobné. V centrální části horní terasy došlo k výrazné změně vegetačních prvků, solitéry keřových pivoňek *Paeonia suffruticosa* L.

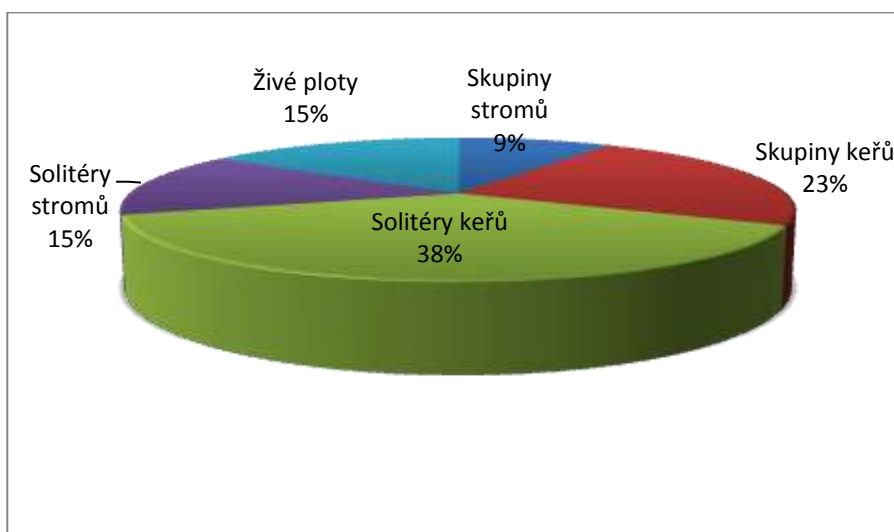
zde byly nahrazeny živým tvarovaným plotem *Ligustrum vulgare* L. Solitérní jehličnaté keře *Picea abies 'Nidiformis'* (L.) H. Karst. ve čtyřech plochách parkového trávníku byly ve sledovaných letech doplňovány podle pravidelného rastru. Další podstatná změna se týkala okolí bysty. V roce 1993 byl podstavec lemován *Buxus sempervirens* L. a v roce 2009 ho lemoval záhon růží (*Rosa* L.). V ostatních částech této terasy nebyly zaznamenány výrazné změny. Jednalo se pouze o selekci neprosperujících jedinců (Burnie, 2007; Kremer, 1995; <http://www.tropicos.org>).

Zastoupení vegetačních prvků v parku v roce 1993

Graf č. 7 Zastoupení vegetačních prvků v parku v roce 1993 (vypočteno z % z počtu ks)

Zastoupení vegetačních prvků v parku v roce 2009

Graf č. 8 Zastoupení vegetačních prvků v parku v roce 2009 (vypočteno z % z počtu ks)

Z výše uvedených dvou grafů č. 7 a 8 vyplývá, že největší zastoupení ve formálně upravované části měly solitéry keřů, přičemž v roce 2009 jich bylo ještě o 7 % více než v roce 1993. Druhým nejpočetnějším vegetačním prvkem byly skupiny keřů, kterých v období těchto sledovaných dvou let o 3 % ubylo. Rovněž došlo k úbytku solitér a skupin stromů, a to v prvním případě o 6 % a v druhém o 3 %. Nárůst byl naopak zaznamenán u živých plotů, a to o 5 %.

5.4.4 Období 2014 - 2015

Bylo čerpáno z vlastního terénního šetření, projektu Ing. Kolaříka a fotografií.

5.4.4.1 Stav parku

Již v roce 2009 byl vypracován Ing. Kolaříkem návrh obnovy parku (viz obrázek č. 47), ale teprve v roce 2014 - 2015 dochází k jeho realizaci. Cílem této obnovy je zachovat stávající charakter a formu parku jako významný prvek veřejné zeleně města Trutnov se svým bohatstvím vzácných stromů a keřů.

Z terénního šetření bylo zjištěno, že městský park je upravován na standardní úrovni. Je to tedy taková udržovací péče jedinců, která předpokládá zachování a zlepšování současného stavu vegetačních prvků. Trávník je sečen vícekrát za

vegetační období na výšku cca 4 cm, tudíž ho řadíme do kategorie parkového trávníku. Dále zde probíhají tyto udržovací práce: okopávání, kypření a odplevelování záhonů, pěstební opatření dřevěných vegetačních prvků (ozdravná, stabilizační a řezy). Na podzim se z parku vyklízí listí, probíhá údržba cest a přikrývají se záhony chvojnám.

Funkce formálně upravované části je i nadále hygienická, psychohygienická, prostorová a reprezentativní. Bohužel kvůli nedostatku financí park ztratil veškeré ozdobné záhony.

Trutnovský městský park je díky nové výsadbě stabilní, proto nedojde po dobu následujících decenníí k jeho zániku. Za vykácené dřeviny byly opět vysazeny stejné druhy, a tím si park zachoval formu arboreta.

5.4.4.2 Spodní terasa

- **Předprostor školy (1)**

Z obrázku č. 47 lze vyčíst, že v tomto roce došlo k úpravám velké zapojené skupiny stromů u vchodu do parku. Kvůli špatnému zdravotnímu stavu a z konkurenčních důvodů byly odstraněny stromy *Acer platanoides* L., *Betula pendula* Roth a keř *Philadelphus coronarius* L. Dále byl v této části pokácena solitéra *Fraxinus excelsior* 'Pendula' Thunb. a v blízkosti jeho stanoviště byl vysazen nový. Skupinu zapojených keřů *Syringa vulgaris* L. kvůli nevhodným stanovištním podmínkám nahradil solitérní keř *Viburnum rhytidophyllum* J. V. Suringar. Mezi dva buky (*Fagus* L.) byla dosazena solitéra *Acer platanoides* L. Terénním šetřením byla potvrzena správnost obrázku č. 47.

Z terénního šetření a zároveň fotografie z roku 2014 (viz obrázek č. 36) vyplývá, že se v řešené části nachází trávník parkový se solitérami stromů (např: *Fagus sylvatica* L.) a keřů (např. *Rhododendron* L.), které jsou ozdobné listem. Trávník parkový pod zapojenou skupinou stromů, který neprosperoval, byl nahrazen *Hedera helix* L. Před zapojenými skupinami stromů se nacházejí živé ploty, což je zřejmé i z obrázku č. 47. Na fotografii je patrné, že se stříhají na určitou výšku cca 130-150 cm, a proto je řadíme do tvarovaných živých plotů. V této části se jedná výhradně o listnaté dřeviny. Taxonomii jedinců lze nalézt v přílohové části v Soupisu dřevin z roku 2009 a v soupisu nově navržených stromů na obrázku č 47. Při terénním šetření bylo zjištěno, že

za pokácené neprosperující dřeviny byly vysazeny stejné rody a druhy (Burnie, 2007; Kremer, 1995; <http://www.tropicos.org>; Kolařík, 2009).

- **Centrální prostor (2)**

Po obvodu vodní plochy se nachází trvalkový záhon sestávající z těchto rodů: *Arabis* L., *Lvandula* L., *Yucca* L., *Nepeta*, *Geranium* L., *Sedum* L., *Ajuga* L., *Brunnera*, *Hemerocalis* L., *Astilbe* L., *Hosta* a z cibulovin *Narcisum* L., *Tulipa* L., z hlíznatých rostlin je zastoupen *Iris* L.. Taxonomické složení bylo určeno na základě terénního průzkumu. Záhon je ohraničen nízkým (cca 50 cm) kovovým plůtkem.

V prostoru kolem fontány jsou čtyři stejné pravidelné plochy parkového trávníku s osmi solitérami višně (*Prunus 'Accolade'*) s atraktivním květem – v každé ploše dvě (viz obrázek č. 36). Což lze rovněž vyčíst z obrázku č. 47. Při terénním šetření bylo zjištěno, že sortiment dřevin na obrázku č. 47 odpovídá skutečnosti (Burnie, 2007; Kremer, 1995; <http://www.tropicos.org>).

- **Okrajové části spodní terasy**

Z terénního průzkumu vyplývá, že ve svazích v okrajových částech parku došlo k odstranění zapojených skupin keřů a solitér keřů. Tyto svahy byly stabilizovány geotextilií a následně osázeny *Vinca minor* L. a *Hedera helix* L. (viz obrázek č. 38) nebo zatravněny; opět trávníkem parkovým. Na okrajích se nacházejí jak solitéry i zapojené skupiny stromů. Živé ploty se zde objevují jak ve formě tvarovaných, tak i volně rostlých.

Obrázek č. 47 a fotografie (viz obrázek č. 39) dokumentují, že dále došlo k odstranění *Tilia cordata* Mill., *Quercus petraea 'Mespilifolia'* (Matt.) Liebl., *Quercus robur 'Concordia'* L. a *Picea abies* (L.) H. Karst. ze zapojených skupin stromů a následně zde byla provedena dosadba stejnými druhy. Kruhové odpočinkové plochy vedle schodiště byly osázeny po obvodu novým živým plotem z *Buxus sempervirens* L. (viz obrázek č. 37). Dříve zde býval živý tvarovaný plot z *Ribes alpinum* L. V rozích u postranního vchodu do parku byly doplněny keře *Taxus baccata* L. Trávník parkový byl v některých neprosperujících místech nahrazen půdopokryvnými dřevinami. Sortiment rostlin dokumentují přílohy z roku 2009. Terénní šetření prokázalo, že byly vysázeny druhy přesně podle plánu obnovy. (Burnie, 2007; Kremer, 1995; <http://www.tropicos.org>).

5.4.4.3 Horní terasa

- **Okolí schodiště**

Při terénním šetření bylo zjištěno, že po pravé i levé straně schodiště byl vysázen živý plot (*Euonymus L.*). Jelikož sadba je zatím mladá nelze určit, zda se jedná o živý plot tvarovaný nebo volně rostlý. Vzhledem k tomu, že v předchozím období zde býval živý plot tvarovaný, je možno se domnívat, že záměr zůstal stejný. Dále z průzkumu a z obrázku č. 47 vyplývá, že se ve dvou kruzích u schodiště nachází trávník parkový, který je doplněn o solitéry keřů (např: *Juniperus chinensis* 'Pfitzeriana' Späth, *Corylus avellana* 'Fuscorubra' L.) či stromů (např: *Padus serotina* (Ehrh.) Borkh.). Tyto kruhy jsou ještě dosázeny *Juniperus L.* a trávník parkový pod solitérami je z části nahrazen půdopokryvnou dřevinou *Vinca minor L.* (viz obrázek č. 42).

- **Centrální prostor**

Podle terénního průzkumu a obrázek č.47. lemuje bystu záhon růží (*Rosa L.*), který byl v tomto roce obnoven. V blízkosti pomníku se nachází živý tvarovaný plot, to dokumentuje rovněž fotografie (viz obrázek č. 41), na níž je vidět, že se plot udržuje do určité výšky (cca 1 m).

V prostoru kolem bysty jsou čtyři pravidelné plochy parkového trávníku (viz obrázek č. 41), ve kterých se nacházejí solitéry keřů (např: *Magnolia steholata* (Siebold & Zucc.). Nová výsadba okolo pomníku byla z důvodu zachování symetrie doplněna o *Magnolia steholata* (Siebold & Zucc.; Maxim. a *Picea abies* 'Nidiformis' (L.) H. Karst.). Postavení těchto vegetačních prvků dokládá obrázek č.47. Plán obnovy se shoduje se zjištěnou skutečností (Burnie, 2007; Kremer, 1995; <http://www.tropicos.org>).

- **Okrajové části horní terasy**

Z šetření vyplývá, že se v okrajových částech nacházejí tvarované a volně rostlé živé ploty (např: podél parku), solitéry a skupiny zapojených stromů a keřů. Někteří jedinci byli z neprosperujících podmínek odstraněni a poté byli na jejich místo dosázeni noví. Zápoj korun v skupinách stromů je plynulý a vysoký, tudíž z parku v době vegetačního období není vidět ani na architekturu Síně, ani do anglické části parku. Z obrázku č. 47 lze vyčíst, že byly odstraněny živé ploty z *Symphoricarpos albus L.*, keře *Swida alba* a *Ribes alpinum*, skupiny keřů *Symphoricarpos albus L.*, *Cornus alba L.* a nálety. Pokáceny byly stromy: *Ulmus minor* Mill., *Fagus sylvatica L.*, *Acer*

negundo L., *Acer platanoides* L. Tato vrchní část parku byla následně dosázena dřevinami: *Acer campestre* L., *Fagus sylvatica* L., *Acer platanoides* L., *Hamamelis mollis* Oliv., *Juniperus chinensis 'Pfitzeriana'* (Späth) Rehder, *Lonicera tatarka* L., *Rhododendron catawbiense 'Lee s Dark Purple'* L., *Prunus laurocerasus 'Zabeliana'* L., *Kolkwitzia amabilis* Graebn.

Opět byla některá místa svahů stabilizována geotextilií a osázena *Vinca minor* L. a *Hedera helix* L. Jinak je ve svazích ponechán trávník parkový. Terénní šetření dokládá totožnost vysázených nových druhů dřevin podle plánu obnovy. (Burnie, 2007; Kremer, 1995; <http://www.tropicos.org>).

Shrnutí vegetačních prvků v roce 2014

Z fotografií a vlastního terénního průzkumu bylo zjištěno, že se ve formálně upravované části nacházely tyto vegetační prvky: zapojené skupiny stromů a keřů, živé ploty, trvalkové záhony, trávník parkový, solitéry stromů a keřů.

6 Diskuze

První úpravy dnešního parku se datují do roku 1888. Tehdy došlo k odvodnění původní pastviny. Od počátku byl trutnovský park budován jako arboretum. Tato myšlenka zůstává zachována do dnes. Základ parku tvoří domácí dřeviny, např. lípy, buky, javory, které jsou doplňovány kultivary těchto dřevin.

Park je od počátku rozdělen na tři části. Spodní je formálně upravovaná. Po celou dobu je její rozloha stejná a terén v terasách neměnný. Na ni navazuje anglická část, ve které se v letech 1890 až 1957 nacházela restaurace Zámeček. Poslední je pak lesopark.

Nejvíce měněným místem je centrální část spodní terasy. Podle dobových pohlednic se zde od počátku nacházel upravovaný záhon s plastikou draka uprostřed. Jednalo se o letničkový záhon měnící svůj tvar (kulatý, hvězdicovitý), který byl velmi náročný na údržbu. V roce 1903 došlo k velké změně v kompozici, byl vyměněn vegetační prvek za architektonický, a tím je fontána. K této změně nejspíše došlo přirozeným vývojem trendů parkových úprav a zahradní architektury. Tento prvek (fontána) přitahuje návštěvníky všech věkových kategorií nejen vzhledem, ale i zvuky a pohyby až do dnešní doby. Začátkem 70. let minulého století byl založen po obvodu fontány trvalkový záhon. Dalo by se říci, že tvůrci parku, chtěli alespoň částečně zachovat původní podobu a charakter parku.

Fontánu - dominantu spodní terasy - obklopovaly čtyři plochy trávníku. Na počátku se jednalo o trávník parterový, který byl dosázen květinovými ornamenty, poté keři nebo trvalkami. Právě on podtrhoval charakter záhonů. Tyto vegetační prvky se udržovaly až do roku cca 1970. K další významné výměně vegetačních prvků, došlo v roce 1993. Byly zrušeny (z důvodu náročnosti finanční i údržbové) květinové ornamenty a záhony, místo nich byly vysázeny solitéry stromů. Parterový trávník se změnil na parkový, ale tvar travnatých ploch (trávník parkový) zůstal neměnný až do dnešní doby. Provedené změny souvisely s potřebami a požadavky vývoje společnosti a s nimi souvisejícími módními trendy. Zatímco v 19. století byly fenoménem květinové záhony, dnes jsou to zelené travnaté plochy využívané k posezení a odpočinku.

Z dobových pohlednic bylo zjištěno, že se zde ve spodní terase od počátku nacházely tyto vegetační prvky: letničkové záhony, trávník parterový, zapojené skupiny stromů a keřů, živé tvarované ploty.

K dalším změnám docházelo v centrální části horní terasy. Její střed vždy tvořila sochařská výzdoba, kterou v roce 1993 lemoval živý tvarovaný plot. V roce 2009 jej nahradil záhon růží, který se zde nachází dodnes. Tato terasa je rovněž tvořena čtyřmi travnatými plochami, ve kterých se od počátku nacházel trávník parterový v roce 1993 pozměněný na trávník parkový přetrvávající až do současnosti. Pravidelný rastr a uspořádání vegetačních prvků (solitéry keřů) ve čtyřech plochách je od 90. let minulého století neměnné, v předchozích letech však neznámé.

Porovnáním fotografií z roku 2014 a dobových pohlednic dřívějšího data bylo zjištěno, že ve formálně upravované části parku byly převážně zrušeny letničkové záhony a naopak zde přibyly solitéry stromů a keřů.

Stromové a keřové patro v prvních decenních bylo mladé, proto zde byly pohledy na veškerou architekturu v okolí parku (lesnická škola, Síň Bohuslava Martinů) i mimo něj (město) hodně otevřené. To se týkalo i pohledů ze spodní části parku do anglické části, např. z horní terasy bylo vidět na restauraci Zámeček. Dnes se stromové a keřové patro skládá z dospělých jedinců, je tudíž vysoké a zápoj korun plynulý, a tak park ztratil většinu pohledů a výhledů ať už na tehdejší dominující architekturu nebo krajinu Krkonoš.

Vegetační prvky zapojených skupin stromů a keřů byly v prvních obdobích parku bohaté, dnes tomu tak není. Ze zapojených skupin stromů se odstranily jedinci špatného zdravotního stavu a zapojené keřové skupiny byly z části odstraněny nebo byla provedena jejich probírka. V dnešní době byly odstraněné vegetační prvky opět doplněny novou výsadbou totožných taxonů. Lze říci, že se po pár letech park opět vrátí do původní podoby.

Živé ploty se prokazatelně objevovaly nejprve jen vedle schodiště a následně pak i v jiných místech formálně upravované části. Byly povětšinou tvarované. Tvarované živé ploty dnes zůstávají na stejném místě a jsou doplněny o rozvolněné živé ploty, které lemují dřevěný plot podél parku. Z počátku se i v této části parku nacházel trávník parterový, postupem času ho nahradil trávník parkový. Záhony se zde objevovaly již od založení, dnes jsou však v parku oproti jiným obdobím zastoupeny pouze z jedné pětiny.

Zastoupené typy vegetačních prvků se v různých obdobích lišily svou údržbou. Ta byla dána společenskou dobou, živelními pohromami nebo válkou. Funkce vegetačních prvků formálně upravované části byla na začátku založení parku převážně estetická - měla symbolizovat bohatství a moc města, proto zde docházelo k náročné

údržbě, častým změnám a bylo používáno hojně barevnosti květinových záhonů. Tato část parku byla nejreprezentativnější. Dnes se jedná mimo jiné rovněž o funkci estetickou, ale ozdobu parku netvoří již barevné bohatě kvetoucí záhony, nýbrž solitéry višňové (v parkovém trávníku), které jsou charakteristické svým květem. Z finančních důvodů, náročné úpravy a údržby letničkových záhonů tyto vegetační prvky zanikly.

Dnešní úprava centrálních teras navazuje na historický charakter parku. Údržbu těchto částí lze považovat za velice kvalitní. Provedené změny byly dány trendy daných období, potřebami a požadavky společnosti. Z dobových fotografií, pohlednic a písemných pramenů bylo zjištěno, že od prvopočátku v parku převažovaly listnaté taxony, jehličnaté se objevovaly v menší míře. Park si zachovává původní charakter a svoji formu jako významný prvek veřejné zeleně města Trutnov se svým bohatstvím vzácných stromů a keřů. Kompozice a členění prostorů zůstává neměnné. Vytváří reprezentativní místa i odpočinkové plochy a možnost aktivní i pasivní rekreace.

7 Závěr

Předložená práce se zabývala historickým vývojem vybraných vegetačních prvků v Trutnovském městském parku. Čerpala z dobových pohlednic a fotografií, diplomové práce M. Kotrbance z roku 1993, projektu Ing. Kolaříka z roku 2009, z vlastního terénního šetření a ústních informací. Týkala se pouze formálně upravované části parku, neboť právě k ní se podařilo nashromáždit nejvíce materiálů a informací a docházelo zde k nejvýraznějším změnám.

Literární přehled je věnován vývoji městského parku a vegetačním prvkům.

Dále byla navržena metodika pro zpracování získaných písemných a obrazových materiálů. Tyto byly rozděleny po konzultaci s vedoucím bakalářské práce do čtyř období, z důvodu přehlednosti a různé povahy dokumentů. Formálně upravovaná část je členěna na spodní a horní terasu.

Již od počátku (roku 1889) byl trutnovský park budován jako arboretum. V celém parku bylo vysázeno cca 350 druhů dřevin. Až do roku 1903 byl hlavním vegetačním prvkem spodní terasy parku upravovaný záhon s plastikou draka uprostřed. Poté ho nahradila vodní plocha s fontánou. Což lze vyzorovat z dochovaných pohlednic a fotografií. Z těchto je rovněž patrné, že se zde nacházely travnaté plochy doplněné o solitéry, případně skupiny stromů a keřů. Veškerá dokumentace o parku do konce druhé světové války byla zničena a dochovalo se jen pár pohlednic a fotografií. Z ústních zdrojů bylo zjištěno, že v tomto období byl park udržován sporadicky. V následujících letech bylo podle písemných zmínek o park pečováno bez uceleného programu údržby. Až v roce 1993 byl vyhotoven M. Kotrbancem plán obnovy a na jeho základě byly v průběhu pěti let realizovány vegetační úpravy. Přibližně dvacet let byla v parku prováděna pravidelná údržba. V roce 2009 byl zpracován projekt rekonstrukce Trutnovského městského parku, podle kterého se v roce 2014 uskutečnila nová výsadba.

Dnešní úprava formálně upravované části navazuje na historický charakter parku. Údržbu spodní i horní terasy lze považovat v současné době za velice kvalitní. Změny provedené v jednotlivých obdobích byly dány potřebami a požadavky společnosti. Z písemných a obrazových pramenů bylo zjištěno, že od prvopočátku v parku převažovaly listnaté taxony, jehličnaté se objevovaly v menší míře. Řešený objekt si zachovává původní charakter a veřejnou formu zeleně města se svým bohatstvím vzácných stromů a keřů.

Kompozice a členění prostorů zůstává neměnné. Park vytváří reprezentativní místa i odpočinkové plochy a možnost aktivní i pasivní rekreace.

8 Souhrn

V této bakalářské práci byl sledován historický vývoj vegetačních prvků v Trutnovském městském parku. Byly vyhledány staré fotografie, pohlednice, mapy a plány, které sloužily k vytvoření obrazu změn v parku. Rovněž bylo provedeno terénní šetření, aby mohl být zjištěn aktuální stav. Práce byla rozdělena do čtyř období, a to 1889 – 1939, 1940 – 1992, 1993 – 2013 a 2014 (2015). Bylo zjištěno, že téměř veškerá dokumentace do roku 1948 byla zničena. V letech 1993 byla zpracována studie na obnovu parku podle M. Kotrbance, podle které se v průběhu pěti let realizovala nová výsadba. Další se uskutečnila až v roce 2013 podle návrhu Ing. Kolaříka z roku 2009.

Klíčová Slova: Trutnov, městský park

9 Resumé

The bachelor's dissertation observes the historical evolution of vegetative elements in Trutnov's town park. Old pictures, postcards, maps and plans were searched and were used to create the image of changes in the park. Also terrain was examined to be able to map the current status. The dissertation is divided into four periods 1889 – 1939, 1940 – 1992, 1993 – 2013 and 2014 (2015). It was found out, that almost all documentation until 1948 was destroyed. In the years 1993-2013 a study about park's renovation according to M. Kotrbanec was composed, based on which new plantings were carried out within 5 years. In 2013 another planting was done according to suggestion of Ing. Kolařík from 2009.

Key words: Trutnov, city park

10 Seznam použité literatury

BÍLEK, J.,V. a kolektiv autorů. *Trutnovsko – II část*. vydal Výstavní výbor Krkonošské výstavy v Trutnově 1949

Biogeografické členění České republiky. Editor Martin Culek. Praha: Enigma, 1996. ISBN 80-853-6880-3. "

BURNIE, Geoffrey. *Botanika: ilustrovaný abecední atlas 10 000 zahradních rostlin s návodem, jak je pěstovat*. 1. vyd. Praha: Slovart, c2007, 1020 s. ISBN 978-807-2099-368.

DOKOUPIL, Z. *Zahrada a park v historickém vývoji*, vyd. Státní nakladatelství v Praze 1957, 120 s.

DOKOUPIL, Z. - Riedel, D. - Neumann, P.: *Historické zahrady v Čechách a na Moravě*, 1. vyd. Praha: Nakladatelství československých výtvarných umělců, 1957.

GOTHEIN, M. L. *Geschichte der Gartenkunst: von der Renaissance in Frankreich bis zur Gegenwart*. 4. vyd. Munchen: Eugen Diederichs Verlag, 1997. 505 s.

Rozhovor s Ing. Grof, vedoucí Odboru rozvoje a majetku města. Trutnov 23. 2. 2014

HOBHOUSE, P. *Pflanzen in ihren Lebensbereichen*. 1. vyd. Stuttgart: Eugen Ulmer, 1999. 192 s. ISBN 3-8001-6660-7

Ing. KOLAŘÍK, J. *Rekonstrukce významných ploch zeleně města Trutnova: (rekonstrukce městského parku v Trutnově)*, Projekt 2009

Ing. MÜLEROVÁ, J. *Trutnovský městský park: (Kašna draka)*, studie sadových úprav 1996

JUST,A.,HYBNER, K., 1991. *Trutnov známý neznámý*. Nakaladatelství Archa 90 Rychnov nad Kn_žnou ve spol. s nakl. Willcap Trutnov. 347 s. ISBN 80-901117-0-8

JUST, ANTONÍN, *700 let Trutnova*, vydalo okresní vlastivědné muzeum v Trutnově, 1959, 184 s.

JUST, Antonín. *Z historie Trutnova trochu jinak: slovem i obrazem: 1260-2010*. Ilustrace Josef Vik. Poznání, 2009, 212 s. ISBN 978-80-86606-90-3.

KALUSOK. *Zahradní architektura*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2004. ISBN 80-251-0287-4.

KOTRBANEC, M. *Návrh obnovy Trutnovského parku*. Diplomová práce Praha, 1993

KRÁL, Eugen F. *Průvodce trutnovským parkem: the guide of the park = ein Führer durch Park = le guide de parc de ville = przewodnik parkiem*. 2. vyd. Trutnov: Český svaz ochránců přírody, 162 s., [7] s. obr. příl. ISBN 978-80-254-0516-1.

KREMER, Bruno P. *Stromy: v Evropě zdomácnělé a zavedené druhy*. 1. vyd. Praha: Ikar, 1995, 287 s. Průvodce přírodou (Ikar). ISBN 80-7176-184-2.

Rozhovor s Lucií Motyčkovou, vedoucí Správy hřbitova. Trutnov 25.2 2014

OTRUBA, Ivar. *Zahradní architektura: tvorba zahrad a parků*. 1. vyd. Šlapanice, 2002, 357 s., barev. il. ISBN 80-865-1713-6.

PACÁKOVÁ-HOŠŤÁLKOVÁ, Božena. *Zahrady a parky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. 2. vyd. Praha: Libri, 2004. ISBN 80-727-7279-1.

STÁTNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV, *Dřeviny na veřejných městských prostranstvích*. Praha 01, ISBN 80-88234-21-5

ŠIMEK, P. *Obytné soubory a funkční typy městské zeleně*. In *Město- zeleň a bydlení*. Praha: SZKT, 2006, ISBN 80-86950-00-X.

ŠIMEK, P. *Vegetační prvky, udržovací péče a systém zeleně sídla*. Habilitační práce. Brno: 2002.

ŠIMEK, P. *Východiska pro posuzování úrovně údržby zeleně v systémech zeleně sídel*. In *Acta horticultrae et regiotecturae*, roč. 13, 2010, č. Mimoriadne - Special, s. 42 – 46.

Trutnov. Redaktor Günter Fiedler, Eva Semotanová. Praha: Historický ústav Akademie věd České republiky, 2004. Historický atlas měst České republiky, sv. č. 12. ISBN 80-728-6047-X.

Trutnovský park: průvodce městským parkem = [The Trutnov park guide = Stadtpark in Trautenau = Le guide de parc de la ville Trutnov]. Pro 4. ZO ČSOP při SLŠ Trutnov vydal APK tisk, 1995, 64 s. ISBN 80-901-9460-5.

[online] citováno 18.3. 2014 . Dostupné na World Wide Web:
<<http://www.staretrutnovsko.cz/trutnov-park-pohlednice.php>>

Tropicos [online].[cit.2014-03-18]. Dostupné na World Wide Web:
<<http://www.tropicos.org/NameSearch.aspx?name=Juniperus&commonname=>>.

11 Seznam použitých obrázků

Obr. 1: Stav před rokem 1889 (Archiv muzea Trutnov, 2013)

Obr. 2: Dračí studna na trutnovském náměstí do roku 1892 (Archiv muzea Trutnov, 2013)

Obr. 3: Půdorys parku roku 1902 (Historický atlas měst ČR svazek č.12, 2004)

Obr. 4: Půdorys parku roku 1912 (Historický atlas měst ČR svazek č. 12, 2004)

Obr. 5: Půdorys parku roku 1930 až 1948 (Historický atlas měst ČR svazek č. 12, 2004)

Obr. 6: Pohlednice parku cca rok 1900 (Archiv muzea Trutnov, 2013), [online] citováno 18. 3. 2014. Dostupné na World Wide Web:

<<http://www.staretrutnovsko.cz/trutnov-park-pohlednice.php>>

Obr. 7: Pohlednice parku rok 1901 (Archiv muzea Trutnov, 2013), [online] citováno 18. 3. 2014. Dostupné na World Wide Web:

<<http://www.staretrutnovsko.cz/trutnov-park-pohlednice.php>>

Obr. 8: Pohlednice parku rok 1902 (Archiv muzea Trutnov, 2013), [online] citováno 18. 3. 2014. Dostupné na World Wide Web:

<<http://www.staretrutnovsko.cz/trutnov-park-pohlednice.php>>

Obr. 9: Pohlednice parku rok 1903 (Archiv muzea Trutnov, 2013), [online] citováno 18. 3. 2014. Dostupné na World Wide Web:

<<http://www.staretrutnovsko.cz/trutnov-park-pohlednice.php>>

Obr. 10: Pohlednice parku roku 1903 (Archiv muzea Trutnov, 2013), [online] citováno 18. 3. 2014. Dostupné na World Wide Web:

<<http://www.staretrutnovsko.cz/trutnov-park-pohlednice.php>>

Obr. 11: Pohlednice parku po roce 1903 (Archiv muzea Trutnov, 2013), [online] citováno 18. 3. 2014. Dostupné na World Wide Web:

<<http://www.staretrutnovsko.cz/trutnov-park-pohlednice.php>>

Obr. 12: Pohlednice parku po roce 1903 (Archiv muzea Trutnov, 2013), [online] citováno 18. 3. 2014. Dostupné na World Wide Web:
<<http://www.staretrutnovsko.cz/trutnov-park-pohlednice.php>>

Obr. 13: Pohlednice parku roku 1908 (Archiv muzea Trutnov, 2013), [online] citováno 18. 3. 2014. Dostupné na World Wide Web:
<<http://www.staretrutnovsko.cz/trutnov-park-pohlednice.php>>

Obr. 14: Pohlednice parku rok 1908 (Archiv muzea Trutnov, 2013), [online] citováno 18. 3. 2014. Dostupné na World Wide Web:
<<http://www.staretrutnovsko.cz/trutnov-park-pohlednice.php>>

Obr. 15: Pohlednice parku roku 1919 (Archiv muzea Trutnov, 2013), [online] citováno 18. 3. 2014. Dostupné na World Wide Web:
<<http://www.staretrutnovsko.cz/trutnov-park-pohlednice.php>>

Obr. 16: Pohlednice parku rok cca 1900 (Archiv muzea Trutnov, 2013), [online] citováno 18. 3. 2014. Dostupné na World Wide Web:
<<http://www.staretrutnovsko.cz/trutnov-park-pohlednice.php>>

Obr. 17: Pohlednice parku rok cca 1900 (Archiv muzea Trutnov, 2013), [online] citováno 18. 3. 2014. Dostupné na World Wide Web:
<<http://www.staretrutnovsko.cz/trutnov-park-pohlednice.php>>

Obr. 18: Pohlednice parku rok 1902 (Archiv muzea Trutnov, 2013), [online] citováno 18. 3. 2014. Dostupné na World Wide Web:
<<http://www.staretrutnovsko.cz/trutnov-park-pohlednice.php>>

Obr. 19: Fotografie „Tančí smrt“ rok 1932 (Archiv muzea Trutnov, 2013), [online] citováno 18. 3. 2014. Dostupné na World Wide Web:
<<http://www.staretrutnovsko.cz/trutnov-park-pohlednice.php>>

Obr. 20: Pohlednice s anglickou částí parku s restaurací Zámeček cca rok 1890 (Archiv muzea Trutnov, 2013), [online] citováno 18. 3. 2014. Dostupné na World Wide Web:
<<http://www.staretrutnovsko.cz/trutnov-park-pohlednice.php>>

Obr. 21: Pohlednice s anglickou částí parku s restaurací Zámeček roku 1889 (Archiv muzea Trutnov, 2013), [online] citováno 18. 3. 2014. Dostupné na World Wide Web:
<<http://www.staretrutnovsko.cz/trutnov-park-pohlednice.php>>

Obr. 22: Pohlednice s anglickou částí parku s restaurací Zámeček roku 1889 (Archiv muzea Trutnov 2013), [online] citováno 18. 3. 2014. Dostupné na World Wide Web:
<<http://www.staretrutnovsko.cz/trutnov-park-pohlednice.php>>

Obr. 23: Pohlednice parku rok 1906 (Archiv muzea Trutnov, 2013), [online] citováno 18.3. 2014 . Dostupné na World Wide Web:
<<http://www.staretrutnovsko.cz/trutnov-park-pohlednice.php>>

Obr. 24: Pohlednice parku cca rok 1930 (Archiv muzea Trutnov, 2013), [online] citováno 18. 3. 2014. Dostupné na World Wide Web:
<<http://www.staretrutnovsko.cz/trutnov-park-pohlednice.php>>

Obr. 25: Fotografie draka (Archiv muzea Trutnov, 2013), [online] citováno 18. 3. 2014. Dostupné na World Wide Web:
<<http://www.staretrutnovsko.cz/trutnov-park-pohlednice.php>>

Obr. 26: Fotografie draka (Archiv muzea Trutnov, 2013), [online] citováno 18. 3. 2014. Dostupné na World Wide Web:
<<http://www.staretrutnovsko.cz/trutnov-park-pohlednice.php>>

Obr. 27: Pohlednice Zámeček rok 1905 (Archiv muzea Trutnov, 2013), [online] citováno 18. 3. 2014. Dostupné na World Wide Web:
<<http://www.staretrutnovsko.cz/trutnov-park-pohlednice.php>>

Obr. 28: Pohlednice Zámečku zrcadlo rok 1910 (Archiv muzea Trutnov, 2013), [online] citováno 18. 3. 2014. Dostupné na World Wide Web:
<<http://www.staretrutnovsko.cz/trutnov-park-pohlednice.php>>

Obr. 29: Pohlednice Zámeček zrcadlo 1930 (Archiv muzea , 2013), [online] citováno 18. 3. 2014. Dostupné na World Wide Web:
<<http://www.staretrutnovsko.cz/trutnov-park-pohlednice.php>>

Obr. 30: Restaurace Zámeček 1935 (Archiv muzea Trutnov, 2013), [online] citováno 18. 3. 2014. Dostupné na World Wide Web:
<<http://www.staretrutnovsko.cz/trutnov-park-pohlednice.php>>

Obr. 31: Fotografie z roku 1960-1970 (Soukromý archiv, 2014)

Obr. 32: Fotografie z roku 1970-1980

Obr. 33: Fotografie z roku 1993 (Soukromý archiv Andrei Jiříštové, 2014)

Obr. 34: Stav parku cca 2009-2010 spodní terase (Soukromý archiv Andrei Jiříštové, 2014)

Obr. 35: Stav parku cca 2009-2010 vrchní terasy (Soukromý archiv Andrei Jiříštové, 2014)

Obr. 36: Park v roce 2014 (Kalousková Romana, 2014)

Obr. 37: Park v roce 2014 (Kalousková Romana, 2014)

Obr. 38: Park v roce 2014 (Kalousková Romana, 2014)

Obr. 39: Dnešní podoba spodní terasy (Kalousková Romana, 2014)

Obr. 40: Dnešní podoba spodní terasy (Kalousková Romana, 2014)

Obr. 41: Dnešní podoba vrchní terasy (Kalousková Romana, 2014)

Obr. 42: Dnešní podoba vrchní terasy (Kalousková Romana, 2014)

Obr. 43: Rozdělení ploch (Kalousková Romana, 2014)

Obr. 44: Kompozice parku (Kalousková Romana, 2014)

Obr. 45: Plán stávajícího stavu r roku 1993 (Kotrbanec, 1993)

Obr. 46: Plán stávajícího stavu z roku 2009 (Ing. Kolařík, 2009)

Obr. 47: Plán nové výsadby (Ing. Kolařík, 2009)